

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6116 ST. CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103
Vol. LXXI Rugsejis - September 18, 1986 Nr. 36

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Pranešimas iš Paryžiaus

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

Žinios iš Estijos

Vytautas Meškauskas

Reportažas Estijos komjaunimui skirtame laikraštyje sukėlė labai didelį susidomėjimą Europos spaudoje. Pirmiausia jis išduoda, kad Černobylo katastrofos pasėkos pareikalavo net atsarginių pašaukimo tarnybon. Antra, pašauktųjų dalis aprašoma realistiškai, o ne kaip iki šiol buvo daroma sovietų spaudoje -- pagal ją ir nemalonūs uždaviniai atliekami su entuziazmu 'didžiosios tėvynės' labui.

Londoniškis The Times pastebi, kad tas reportažas kažkaip nesiderina su kitais sovietų balsais. Tiesa, buvo dvi Černobylo istorijos versijos: užsieniams skirta - atviresnė, pripažįstanti žmonių klaidas ir gal net netinkamus įrengimus; namų vartojimui skirtoje versijoje iškeliamas tik heroizmas nelaimingame atsitikime. Atrodė, kad viskas tvarkoma ir leidžiama iš viršaus griežtoje kontrolėje. Jei taip, kodėl atsitiko išimtis? Kai kas Amerikoje aiškino, kad tai įvyko dėl to, kad estai sau žinias semiasi iš kaimyninės Suomijos ir todėl jiems kartais reikia pasakyti atviriau. Kad autoritetingai paneigus gandus, reikia juo pakartoti, o be to - visai mažai rusų supranta estiškai! Gana juokinga prielaida -- jei rusai nesupranta, jie ir neeis.

The Times rašo:

'Galima buvo tikėtis, kad pirmos tikros žinios ateis iš Baltijos valstybių, kurių gyventojų visi sluoksniai nekenčia sovietų net po 40 metų po jų išgalėjimo. Estija yra mažiausia Sovietų Sąjungos respublika, ir estai daugiausiai bijo nutautinimo.'

'Nepaisant kaip garsiai Maskva reikalauja, kad visos tautybės turi prisidėti prie visasąjunginių pastangų, galima LENGVAI SUPRASTI, KAD ESTAI PASAUKIME SAVO VYRŲ (valyti Černobylą) mato vinių savo tautos grabe. Reikėjo drąsos oficialiai estų spaudai išreikšti tą baimę viešai, bet tai atitinka jų tautiniam charakteriui.'

Man norėtųsi pridėti, kad tas rugpiučio 14-16 d.d. reportažas - kuris buvo staiga, nepabaigtas, nutrauktas -

parodo ir bandymą patirti, kaip toli iš tikro nuėjo Gorbačiovo reformos. Gorbačiovas pareiškė, jog jis nori, kad Sovietijos ratai vėl pradėtų sukristi ir kad jam reikalinga inteligentija. Bet kad iš inteligentijos būtų kokios nors naudos - jai reikia duoti kiek laisvės. Kiek jos Gorbačiovas norėtų ir galėtų duoti, jis nepasakė, kas verčia bandyti ir rizikuoti.

Tų bandymų jau galima įžiūrėti. Pav. Literaturnaja Gazieta idėjo rašytojo Vasilij Bykov reportažus iš Baltgudijos, kur pripažįstama, kad baisūs patyrimai ūkininkus varant į kolhozus priverstė juos su džiaugsmu sutikti

(Nukelta į 2 psl.)

Anatolijus Kairys - Dirvos novelės konkurso laureatas

Rašytojas Anatolijus Kairys

Dirvos novelės konkurso jury komisija (pirm. Rūta Kleva Vidžiūnienė ir nariai Irena Tamošaitienė ir Vytautas Plukas) telefonu iš Kalifornijos pranešė, kad iš devynių konkursui atsiųstų novelių vienbalsiai atrinko premijai Artojo atsiųstą novelę "Liptai į save".

Atidarius vokelį paaiš-

kėjo, kad novelės autorius yra Anatolijus Kairys, gyvenęs Chicagoje.

Premijos 600 dol. mectatas, neseniai miręs, a. a. Simas Kašlionis.

Anatolijus Kairys jau antrą kartą laimi Dirvos novelės konkurse premiją. Sveikiname.

Lietuvos gen. konsulas Chicagoje Vaclovas Kleiza, tarp Clevelando lietuvių jam suruoštamame pagerbime š. m. rugsėjo 6 d. Dievo Motinos parapijos svetainėje. Iš kairės: dr. Ed. Lenkauskas, A. Kleizienė, kun. G. Kijauskas, S. J., M. Lenkauskienė, konsulas V. Kleiza ir LB Clevelando apyl. pirm. J. Čyvas.

Konsulas V. Kleiza Clevelande

Aurelija Balašaitienė

Š. m. rugsėjo 6 dienos vakare Clevelando LB apylinkės iniciatyva, dalyvaujant visuomenės atstovams ir

jos aktyviems nariams, jaukaus pobūvio metu turėjome malonumą iš arti susipažinti su garbės konsulu Vaclovu Kleiza, jo asmeniu, pareigomis, uždaviniais, viltimis. Vakaro nesudėtingą programą atidarė Clevelando LB apylinkės pirmininkas Vladas Čyvas, pakviesdamas Mildą Lenkauskienę vakaro dalyvius supažindinti su Vaclovo Kleizos asmeniu ir jo trumpa biografija. Įspūdingas jo išeito mokslo ir visuomeninės veiklos sąrašas negali kelti abejonių jo sugebėjimais garbės konsulo postui, o jo šviesus, inteligentingas ir malonus asmuo, dvelkiantis gilia lietuviybės išsipareigojimo dvasia, tik patvirtina jo tinkamumą toms atsakingoms ir garbingoms pareigoms. Ponią Astą Kleizienę ir garbės svečią LB apylinkės vicėpirmininkę Aldoną Miškinienę apdovanojo gėlėmis.

Po vakariinės garbės svečias buvo pakviestas tarti žodį. Kalbą pradėjęs su skoningu ir taikliu humoru, jis papasakojo apie Chicago didžiojoje spaudoje pasirodžiusį straipsnį sąryšyje su jo paskyrimu garbės konsulu. Tame straipsnyje žurnalistas, trumpai apibūdinęs Lietuvos istoriją, Lietuvą iškelia kaip istorinį unikumą: jau virš 46 metų neturėdama savo nepriklausomos valstybės, Lietuva dar turi savo teisėtą diplomatinę ir konsulinę tarnybą. 1943 metų liepos mėn. 23 dieną JAV paskelbtoji Pabaltijo valstybių okupacijos nepripažinimo politika galioja iki

šios dienos ir jų diplomatus laiko teisėtais tų valstybių atstovais.

Toliau svečias aiškino skirtumą tarp diplomato ir konsulo. Ambasadorius -- charge d'affairs ar diplomatas atstovauja svetimoje valstybėje savo kraštui, o konsulas rūpinasi gyvenamame krašte savo krašto piliečių reikalais. Taip pat karjerinis konsulas, kaip pvz. Anicetas Simutis, privalo būti savo atstovaujamo krašto piliečiu, o garbės konsulas gali juo ir nebūti. Kalbėtojas ta proga nupasakojo mūsų atstovo Washingtonė, a. a. min. Žadeikio, savo laiku sukeltą tarptautinį incidentą: kai prezidentas Trumanas surengė pietus visam diplomatiniam korpusui, Sovietų Sąjungos atstovas atsisakė tuose pietuose dalyvauti, apsimetęs ligoniu. Trumanas labai užpykęs ir įsakęs Dean Achesonui sekantį kartą sovietų atstovą išvartyti. Dean Acheson pagaliau išsiaiškino, kad sovietų atstovas negalėjęs tuose pietuose dalyvauti, nes į juos taip pat buvęs pakviestas Lietuvos atstovas Žadeikis. Apie tą incidentą Dean Acheson pasakoja ir savo prisiminimų knygoje.

Toliau svečias paaiškino apie konsulo pareigas ir darbus, kurie yra skirstomi į tris kategorijas. Pirmoji kategorija apima konkrečius patarnavimus Lietuvos piliečiams. Į ją įeina dokumentų patvirtinimai ir vertimai, Nepriklausomos Lietuvos pasų galiojimo pratęsimas, lietuvių kilmės amėsimas (Nukelta į 2 psl.)

Konsulas V. Kleiza Clevelande

(Atkelta iš 1 psl.)
 rikičiams pagalba susirašinėjant su giminėmis Lietuvoje. Testamentų vykdymo procese konsulai neturi kompetencijos. Tuo reikalu reikia kreiptis į mūsų pasiuntinį Washingtone. Konsulai pasitarnauja norintiems surasti savo kilmę, adaptuotiems vaikams padeda surasti savo šeimas, ir t.t. Vaclovas Kleiza stipriai užakcentavo Černobylio tragediją ir pareiškė savo apgailestavimą, kad mūsų veiksniai neišnaudojo progos, tą reikalą palikę nušaliai ir nieko neatlikę.

Antroji reikšminga konsulo darbo sritis yra rinkimas ir tiekimas informacijos apie Lietuvą. Kalbėtojas apgailestavo, kad turime daug politinės medžiagos, bet yra didelė stoka medžiagos apie lietuvius kaip apie tautą: mūsų papročius, tradicijas, gyvenimo būdą, aprangą, geografiją, maistą ir t.t. Didžiausias informacijos šaltinis šiuo tarpu yra Lietuviškoji Enciklopedija.

Trečioji darbo sritis, kurią pats konsulas nelaiko reikšmingiausia, yra repre-

Tautos šventės minėjime rugsėjo 7 d. Clevelande kalbėjo Lietuvos gen. konsulas Vaclovas Kleiza.

V. Bacevičiaus nuotr.

zentacija. Chicagoje yra 64 konsulatai, kurie sudaro konsulinį korpusą ir renka viena kartą per metus. Kiekvienas konsulatas daro savo parengimus, paprastai savo tautos švenčių progomis. Tai sudaro puikią progą susipažinti su kitų kraštų atstovais ir propaguoti Lietuvos reikalą. Kalbėtojas stebėjosi, kad Filipinų konsulas buvo puikiai painformuotas apie Lietuvą savo interesų filatelijoje dėka. Illinois valstijos gubernatorius kartą per metus suruošia konsulams priėmimą, o spalio mėnesį kasmet įvyksta tradicinis konsulų balius. Universitetai ir įvairios organizacijos kviečia konsulus paskaitoms.

Chicagos Lietuvos konsulato istorija prasidėjo 1924 metų vasario 16 dieną, su pirmojo Generalinio konsulo Povilo Žadeikio paskyrimu. Po jo sekė Antanas Kalvaitis, V. Bagdonas ir Petras Daužvardis, kuriam mirus, 1971 metų lapkričio 12 dieną JAV Valstybės Departamentas paskyrė jo našlę, Juzę Daužvardienę garbės konsulo pareigoms, kurias ji ėjo iki 1985 metų gruodžio 3 dienos. Kalbėtojas pasisakė esąs šeštas, bet ne paskutinis... JAV Valstybės Departamentas paskutiniu metu labai nenoriai skiria garbės konsulus, reikalaudamas įrodyti jų reikalingumą ir praktišką naudą. Tačiau Pabaltijo konsulų atžvilgiu šio krašto vyriausybė esanti nusiteikusi teigiamai ir savo nepripažinimo politikos nėra atsisakiusi.

Žinios iš Estijos

(Atkelta iš 1 psl.)

vokiečių okupaciją! Ko gero, kada nors perskaitysime sovietų spaudoje, kad masiniai trėmimai karo pradžioje iššaukė sukilimą Lietuvoje karo pradžioje.

Jau leista paminėti šimtmetį nuo rusų poeto Nikolai Gumiljovo gimimo, praminant jį net vienu geriausiu 20 šimtmečio Rusijos poetu. Jis buvo sušaudytas 1921 metais už 'kontrarevoliuciją'. Atseit ne Stalino, bet paties Lenino laikais. Jis pamirštas ne samizdato kokiam leidinyje, bet Ogoniok žurnale.

Įdomu, kad į rašytojų d-jos viršūnes buvo išrinktas Eklimov, kurio filmas 'Agonija' buvo Brežnevo laikais uždraustas už ... dvi-prasmiškumą: jame atvaizduojamas Rasputinas ir paskutiniai caro režimo metai. Matyti tai prašėsi palyginimo su dabartiniais laikais.

Kaip toli gali nueiti 'revoliucija' griežtoje KGB kontrolėje? Tik laikas gali į tai atsakyti. Kinijos komunistai, kurie toli pralenkė sovietus duodami daugiau laisvės ūkiniam gyvenimui, aiškina, kad tai faktinai neprieštarauja marksizmui: jis esąs mokslas ir nėra tokio mokslo, kuris laikui bėgant dėl naujo patyrimo nesikeistų.

Tokios 'herezijos' Gorbachiovas dar nepasakė. Patyrimas moko, kad viena-kita kregždė dar nereiškia pavasario. Estai davė savo įnašą tos mįslės sprendimo pastangoms.

Toliau sekė klausimai, kuriuos išklauses, svečias visiems atsakė bendrai. Kas liečia santykius su veiksniais ir talka, yra pasikeičiama gera informacija. Gaila, kad mirus dr. Albertui Geručui Šveicarijoje, sustojo Lietuvos diplomatinės istorijos rašymas. Medžiagos yra, bet nežinia, kas ją sutvarkys. OSI rei-

kale garbės konsulai neturi jokios kompetencijos, todėl deportacija gresiantiems lietuviams patartina kreiptis į mūsų atstovą Washingtone, dr. Stasį Bačkį, kuris galėtų daug padėti. Tame reikale taip pat yra reikalinga stipri ofenzyva per kongreso atstovus.

Pasibaigus klausimams, svečias mielai sutiko duoti specialų pasikalbėjimą "Dirvai" temomis, kurios nebuvo plačiau paliestos jo pranešime. Pirmas klausimas lietė konsulo pageidavimus glaudžių santykių su visuomene palaikymui. Konsulas, nurodęs savo darbo srities teritoriją, į kurią įeina ir Ohio lietuviai, toliau ribojasi Kanada, Colorado ir Meksikos įlanka, pareiškė, kad jis mielai priima organizacijų ir lituanistinių mokyklų kvietimus susipažinimui ir paskaitoms. Pačioje pradžioje sunkiausias uždavinys esąs išlaviruoti visuomenėje ir išlaikyti tiltą tarp senosios išeivijos ir naujosios.

Į klausimą, kodėl jis, turėdamas atsakingą tarnybą Cook apskrities administracijoje ir šeimos įsipareigojimus, apsiėmė tokias sudėtingas ir sunkias pareigas, nežadančias materialinio atlyginimo. "Tame randu didelį dvasinį pasitenkinimą, nes jaučiu, kad tuo, kas šiandieną esu, esu tik todėl, kad esu lietuvis", ilgai negalvodamas, atsakė svečias. Iš savo visuomenės jis tikisi tokios pat paramos, kurią turėjo prieš jį buvusieji

Iš kitos pusės

Dar kalbant apie 'karo nusikaltėlius'... Savo atsiminimų tome apie Antrąjį pasaulinį karą Winstonas Churchillis tarp kitko rašo:

"Weizsacker, vyriausias Vokietijos užsienio reikalų ministerijos pareigūnas, buvo labai kompetetingas valdininkas to tipo, kurį galima rasti daugelyje valstybių. Jis nebuvo politikas su egzekutyvine galia ir kaip toks, pagal britų papročius, negali būti laikomas atsakingu už valstybės politiką."

Už tat ir Nikalojus Tolstojus savo knygoje apie nereikalingą ir neteisėtą kazokų ir rusų išdavimą sovietams už tikrą karo nusikaltimą kaltina ne britų aukštuosius karininkus, bet ministerį rezidentą Kaire Macmillaną. Kaip Macmillanui taip ir Churchillui daugiau rūpėjo bėgamieji politikos reikalai. Churchillis toliau rašo:

"Nepaisant to, jis (Weizsacker) nugalėtojų teismo buvo pasmerktas septyniems metams kalėti. Nors tokiu būdu jis buvo kvalifikuotas kaip karo nusikaltėlis, jis tačiau savo vyriausybei davė gerą patarimą, kurio — mes turime būti labai patenkinti — ji nepaisė."

Mat, Weizsackeris buvo įsitikinęs, kad Vokietijai pirmiausia reikia susidoroti su Anglija. Jis aiškino:

"Vokiečių ataka prieš Rusiją tik duos britams naujos moralinės stiprybės. Ji bus ten aiškinama, kad Vokietija nėra pati tikra nugalėsi Angliją. Tokiu būdu mes ne tik pripažinsime, kad karas dar ilgai tęsis, bet mes karą tokiu būdu galime tikrai prailginti vietoje jį sutrumpinę."

Tokiu būdu išeina, kad nugalėtojai niekad negali būti kalti, o pralaimėtojai visados yra kalti vistiek, ką jis nedarytų ir ką jie negalvotų. (vm)

konsulai. "Norėčiau būti remiamas esamose sąlygose, taip, ir materialinė parama būtų labai reikalinga, o iš tikro būčiau labai dėkingas, jei koks didžiadvasis mecenatas padovanotų kompiuterį, ypatingai tinkamą raštams, t. y. "Word processor". Jis žymiai palengvintų mano darbų našumą. Aišku, bet kokią finansinę paramą su dėkingumu priimčiau, tačiau tik su viena pagrindine sąlyga, kad toji parama manęs niekam neįpareigotų", t. y. neverstų teikti privilegijų ar pirmenybių mecenatams bei jų grupėms.

Užklaustas apie santykius su veiksniais, konsulas patvirtino, kad santykiai esą korektiški, tačiau pageidautų, kad svarbių konferencijų ir pasitarimų metu jis būtų kviečiamas kaip svečias-stebėtojas. "Noriu, kad visuomenė būtų su mumis — diplomatine ir konsularine tarnyba". Jų darbo sritis įpareigojanti jausti visuomenės pulsą, pažinti jos nuotaikas. Pokalbiui artėjant į pabaigą, Vaclovas Kleiza pastebėjo, kad norėtų anksti išeiti į pensiją, kad savo pasirinktam darbui galėtų skirti pilną laiką,

nors iki oficialios pensijos garbusis svečias dar turėtų laukti daugiau negu dešimtį metų. Į tokį jo pasisakymą, rodantį didelio pasiaukojimo ryžtą, sunku bebuvo kas daugiau klausti.

Tiek viešas mūsų naujojo garbės konsulo pasirodymas, tiek trumpas pokalbis siūlo išvadą, kad Vaclovas Kleiza ne vien savo asmenybės lietuviškumu ar mokslo kvalifikacijoms yra pilnai pasiruošęs toms pareigoms, bet jo nusakytieji principai rodo jį esantį aukštos didžiųjų vertybių, sampratos žmogų, asmeninio pasitenkinimo ieškančią ne garbėje ar materialiniame atlyginyje, bet savo pareigos Lietuvai atlikime. Belieka jam palinkėti geros sveikatos, ištvermės ir jėgų, o mums prisidėti su moraline ir materialine talka.

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIŲ** apdraudos įstaigą — 6181 Mayfield Road, Suite 203, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti **ZENONUI** arba **SAULIUI** (216) 442-6810.

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkas J. Mažeika

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA,
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly
by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscrip-
tion per year \$17.00. Single copy 35 cents.Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiro nu-
merio kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais
ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomone • Nespaus-
dinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Reikia daugiau dėmesio skirti lituanistiniam švietimui

Įpusėjus rugsėjo mėnei, spaudoje pasirodo daugiau rašinių apie Lietuvos Bendruomenės mėnesį, lituanistinį švietimą — mokyklą ir reikalą joms sutelkti daugiau lėšų. Lituanistinių mokyklų išlaikymas neturėtų būti paliktas tik tėvams ar jų sudarytiems komitetams. Spaudoje iki šiol pasisakė atskiri asmenys, daugiau susirūpinę lituanistiniu švietimu ir šeštadieninėmis mokyklomis, bet pasigedome Lietuvos Bendruomenės ir švietimo tarybos vaidmens, lyg ne jų būtų pareiga rūpintis mokyklų išlaikymu ir lėšų telkimu. Rugsėjo mėnuo, skirtas Lietuvos Bendruomenei, nesulaukia reikiamo dėmesio ir praeina negirdomis.

Žinoma, rugsėjis yra pirmas mėnuo po vasaros kultūrinės veiklos atoslūgio ir nespėjama reikiamai pasiruošti. Kai susigriebiama, dažnai ir tas mėnuo jau būna praeityje. Kad reikia lituanistiniam švietimui daugiau dėmesio skirti, laiku rūpestingiau pasiruošti, niekas neabejojame. Švietimo tarybos vadovai, patys būdami aktyvūs lit. mokyklų dėstytojai, gerai žino šeštadieninių mokyklų padėtį bei rūpesčius, betgi jie dažniausiai pasilieka prie mokymo priemonių bei vadovėlių ruošimo ir neturi laiko lėšoms telkti. Mokyklų finansais rūpinasi tėvų išrinkti komitetai, kurie palaiko ryšius tik su mokinių tėvais, bet ne su plačiąja visuomene. Šiaip ar taip galvosime, mokyklų išlaikymo lėšų telkimu turi rūpintis LB Krašto valdyba per apygardas ir apylinkes. Reikiamai ir laiku išėjus į visuomenę, gautųsi geresnis rezultatas ir švietimo reikalams lėšos padidėtų. Visuomenė yra pakankamai jautri lituanistiniam švietimui ir lietuviybės išlaikymui, tik reikia tinkamu būdu ir laiku paprašyti. Pavėluotas kreipimasis neduos

norimos naudos, nes artėjantis spalio mėnuo turi kitą paskirtį ir aukos renkamos šalpai.

Atsitiktinai į rankas pateko JAV LB švietimo tarybos be datos laiškas-atsisaukimas, kuriuo kreipiamasi į lietuvių visuomenę, prašant aukų, nes Lietuvos fondo skiriama 30,000 dol. lit. mokykloms parama nesudaro nė 10% visų mokyklų sąmatos. Kiekvieno lietuvių auka, kad ir nedidelė, prisidės prie mokyklų išlaikymo ir žymiai palengvins mokinių tėvų pečius. Visame pasaulyje žinoma, kad švietimas yra visų gyventojų pareiga, o ne vieno tėvų reikalas. Tad nieko nelaukdami, praverkime pinigines ir pasiųskime pagal išgales savo auką.

Dėl mokinių skaičiaus mažėjimo, pastaruoju metu daug svarstoma ir graudenama, bet nuo to mokinių skaičius nedidėja, nes viskas priklauso nuo jaunųjų šeimų, kurių šios dejonės dažniausiai nepasiekia, nes neskaito lietuviškos spaudos, neklauso radijo laidų. Dėl mokinių skaičiaus mažėjimo, spaudoje pasigirdo pakaltinimai ne tik šeimoms, turinčioms mokyklinio amžiaus vaikus, bet ir laisvinimo reikalų vadovams. Kodėl laisvinimo veiklai remti suaukojam šimtai tūkstančių dol., kai lietuviybės išlaikymui tenka tik grašiai.

Čia paliestas jautrus klausimas. Esame ne eiliniai emigrantai — geresnės duonos ieškotojai, bet politiniai pabėgėliai, todėl ir didesnis politinių reikalų rūpinimas yra pilnai suprantamas. Antra vertus, laisvinimo darbą dirba ir aukas renka Vlikas-Tautos fondas, Alta ir LB, o tuo tarpu lietuviybės išlaikymu ir lit. švietimu tesirūpina tik LB. Visada į tris kepurės įkris daugiau, kaip į vieną. Prikaištauti aukotojams, kad jie dosniau remia laisvini-

Mineralai ir mityba

Dr. Danielius Degėsys

CINKAS

Cinkas yra naudingas mūsų organizmui. Yra teigiama, kad jis pagreitina žaizdų gijimą, stiprina organizmo atsparumą, apsaugo nuo vėžio ligų, didina vyrų seksualinį pajėgumą ir gydo impotenciją bei nevaisingumą ir taip pat daliai apsaugo vyrus nuo prostatos susirgimų ir prisideda prie uoslės, skonio ir regėjimo funkcijų palaikymo.

1975 metų Medical Journal of Australia yra aprašyta kaip buvo gydomi skrandžio žaizdomis sergantieji ligoniai. Buvo gydoma dvi grupės ligonių turinčių

mo darbą, kaip lietuviybės išlaikymą, nevertėtų, o geriau tektų paieškoti veiksmingesnių būdų lietuviybės išlaikymo veiklai remti.

Dabartinės išeivijos vyresnioji karta yra labai dosni ir gausiai remia visą išeivijos veiklą: politinę, kultūrinę, švietimo, šalpos ir kitą. Tik prisiminkime įgyvendintus didžiuosius projektus: Lietuvos Fondą su 3.5 milijono dol., Lituanistinę katedrą — 600,000 dol., Liet. ir anglų kalb. enciklopedijas, dainų ir tautinių šokių šventes, aukas laisvinimo reikalams ir šalpai, lietuviškąją spaudą ir knygas, liet. operą ir daugelį kitų įvykių bei renginių. Visas lietuviškas judėjimas yra remiamas kelių šimtų dosnių lietuvių. Mažėjant šių skaičiui, sunkiau bus įgyvendinti didesnius užmojus, nes ne visi yra tokie šviesūs ir dosnūs. Ir šios išeivijos didžioji dalis jau virto tik duoneliautojais ir pasitraukė iš kovos lauko. Jiems neberūpi nei tautos laisvinimas, nei lietuviybės išlaikymas.

Taigi, neieškokime kliaudžių kituose, bet suglaudinkime savo gretas ir dirbkime kiek jėgos ir ištekliai leidžia. Geriau paieškokime geresnių ir patrauklesnių būdų tolimesniam lietuviybės ir lit. švietimo išlaikymui. Pavyzdžių turime.

Merdėjusi ir prie užsidarymo slinkusi Vasario 16 gimnazija, PLB valdybos ir Centrinio komiteto pastangų dėka, pakilo mokinių skaičiumi ir ateina didesnė parama. Jei taip būtų dirbama ir dėl lit. švietimo, tai šeštadieninių mokyklų mokinių skaičius padidėtų ir finansinė padėtis pagerėtų.

Bet neieškodami priežasčių ir nekaltindami kitų, parodykime gerą valią ir paremkime vadovų pastangas, pasiųsdami auką švietimo reikalams. Lit. švietimas yra bendras visiems, todėl visi jį ir remkime.

Antanas Juodvalkis

skrandžio žaizdas. Ta grupė, kuriai buvo duota cinko pagijo tris kart greičiau negu ta, kuri cinko negavo. Kito bandymo metu, skrandžio žaizdoms sergantieji ligoniai, negavusieji papildomai cinko, pasveiko tik po 80-ties dienų. Cinkas skatina paskirų celių augimą ir jų atsistatymą, todėl ir suprantama kodėl žaizdos jo įtaikoje gyja greičiau ir geriau.

Naujos studijos rodo, kad duodant papildomai 220 miligramų cinko du kartu dienoje kraujuje padidėja T limfocitai reikalingi kovai su infekcija. Todėl didėjant jų kiekiui didėja kūno atsparumas ligoms. Jungtinėse Valstybėse yra nemažas skaičius žmonių, kurie negauna pakankamai cinko su maistu. Pavyzdžiui mažai pajamų turintieji, neturtinigi, arba senesnio amžiaus žmonės kurių mityba yra prasta. Senesnių žmonių cinko absorbcija iš virškinamojo trakto būna blogesnė, todėl senesnių žmonių atsparumas ligoms būna sumažėjęs. Šiuo metu kaip tik yra vykdomi tolimesni tyrimai, kurie turėtų parodyti kaip papildomi cinko kiekiai veikia mūsų imuniteto sistemą.

Darant bandymus su pelėmis ir žiurkėmis buvo pastebėta, kad tos žiurkės ir pelės, kurios gaudavo mažai cinko su maistu, dažniau susirgdavo vėžio ligomis negu tos kurios cinko gaudavo pakankamai. Tiriant žmonių kraują buvo pastebėta, kad cinko kiekis kraujyje buvo mažesnis pas tuos ligonius, kurie turėjo prostatos arba plaučių vėžį. Deja, šie stebėjimai dar nėra galutinai pripažinti ir reikalingi tolimesnių studijų.

1983 metų Anals of Internal Medicine žurnale yra aprašyti bandymai, kurie įrodo, kad cinko trūkumas tikrai sumažina skonio ir uoslės pojūčius tiek žmonėms, tiek gyvuliams.

Cinko net ir mažas trūkumas gali sukelti vyrų impotenciją, protinę letargiją, emocines problemas ir sumažinti spermatogenezę. Tuo tarpu cinko padidinti

kiekiai didina spermatozoidų gamybą ir gydo vyrų nevaisingumą. Cinko ir vyriško hormono testosterono veikimas rišasi ir atrodo, kad vienas kito veikimą stiprina, bet kaip tas ryšys veikia dar nėra išaiškinta.

Cinko antagonistas yra kadmio. Kadmio turi cigarečių popieris, todėl daug cigarečių rūkantieji turi sumažintą cinko kiekį kraujyje. Tyrimai sugestijonuoja kad didesni kiekiai kadmio minkština kaulus, sukelia inkstų ir prostatos sutrikimus, kelia kraujo spaudimą ir gali sukelti plaučių ligas. Todėl rūkantieji daug cigarečių turi papildomai imti cinką.

Reikia pasakyti, kad cinkas turi taip pat ir neigiamų savybių. Jo dideli kiekiai gali sukelti vėmimą, palaidus vidurius bei skrandžio ir žarnų spazmus. Imant cinką didesniais kiekiais organizme susidaro vario trūkumas nes cinkas virškinamajame trakte yra geriau absorbuojamas negu varis. Vario absorbcija mažėja esant maiste daugiau cinko. Gi vario trūkumas gali sukelti mažakraujystę ir širdies koronarinių indų susirgimus. Todėl tie, kurie ima cinką didesniais kiekiais, turi imti ir vario preparatus santykiu 10:1.

Cinko kiekis įvairiuose maisto produktuose svyruoja, todėl yra sunku nustatyti ar žmogaus dieta turi pakankamai cinko. Jo absorbcija iš virškinamojo trakto ne pas visus būna vienoda. Žmogui senstant cinko absorbcija mažėja. Vegetarų dieta irgi mažina jo absorbciją. Padidintas prakaitavimas, arba per didelis šlapimo varymas taip pat prisideda prie cinko mažėjimo organizme. Neštumo metu cinko pareikavimas organizme didėja lygiai, kaip ir ligos atveju arba vaiko augimo metu. Todėl tokiais atvejais cinką reikia papildomai imti su maistu.

Cinkas randasi grūduose, mielėse, mėsoje ir žuvyse. Suaugusiam žmogui patartina imti 15 miligramų elementinio cinko dienoje; augantiems vaikams — 10 miligramų.

REMKIME TAUTOS FONDA

nes tik nuo mūsų priklauso kiek esame pajėgūs ginti ok. Lietuvos bylą laisvajame pasaulyje.

Neužmirškime LIETUVOS LAISVĖS IŽDO pagerbdami savo artimųjų atmintį ar tvarkydami savo palikimų reikalus.

Jūsų auka TAUTOS FONDUI paremia ELTA biuletenių leidimą 6 kalbomis ir padeda skleisti informaciją apie tikrą padėtį ok. Lietuvoje.

Visos aukos atleidžiamos nuo federalinių mokesčių

TAUTOS FONDAS
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, INC.

P. O. Box 21073
Woodhaven, N. Y. 11421

Algirdas Vokietaitis

Erškėtingas kelias į laisvę

1945-1946 METŲ LAIKOTARPIO EPIZODAS (5)

Nepavykusios pastangos pabėgti

Greitai pasirošę kelionei, dar tą patį vakarą išėjome į stotį laukti traukinio į Gdynę. Tais sunkiais pokario laikais reguliaraus traukinių tvarkaraščio dar nebuvo. Traukinio išvykimo laiką į kurį nors miestą pranešdavo per garsiakalbį prieš pat jam išeinant.

Apie vidurnaktį išgirdome pranešimą, jog traukinys į Gdynę greitai išeis. Jau turėjome nusipirkę bilietus, tai išskubėjome sėsti į traukinį. Traukinys buvo pilnas žmonių, vykstančių daugumoje įvairiais reikalais į pajūrio uostamiesčius. Paryčiu į mūsų vagoną įėjo lenkų milicija asmens dokumentų tikrinti. Aš kiek susijaudinau, juk tai būsiąs pirmas mano lenkiško liudijimo išbandymas. Ar jo pakaksia mano asmens tapatybei nustatyti? Mano draugas turėjo daug stipresnius popierius iš lenkiškų įstaigų, net ir darbo pažymėjimą, tai jis be jokių sunkumų dokumentų kontrolę praėjo. Atėjus mano eilei pasirodė, kad ir mano registracijos liudijimo kontrolieriams pakako. Tas mane nuramino ir dabar pasijutau daug stipresnis.

Kelionė su persėdimais, ilgais traukinio sulaikymais ir kitokiais trukdymais truko arti dviejų parų, tad Gdynę pasiekėme vos naktį iš lapkričio 6-sios į 7-tą. Prasnaudę iki ryto stotyje, išėjome į uosto rajoną 'apsiuostyti'. Ten radome daug jūreiviškų smuklių, bet - kadangi tai buvo laivų pakrovimo bei iškrovimo laikas - jos buvo dar tuščios. Užėję į vieną barą ir užsisakę gėralo, paklausėme bufetininką ar čia kada lankosi švedų jūrininkai. Jis teigimai atsakė į mudviejų klausimą pridurdamas, kad visas gyvenimas šiame rajone prasideda po 5-6 val. vakaro.

Gavę šią informaciją išėjome susirasti pigesnės vietos nakvynei (turėjomės taupyti zlotus švedų jūrininkam vaišinti). Apsiklausinėję sužinojome, kad pigiausia nakvyne galima gauti Raudonojo kryžiaus bendrabutyje. Į ten ir nuvykome. Pasirodė, kad tai esąs baisiai apleistas trečios rūšies bendrabutis - keleta tamsokų kambarių su dviejų aukštų gultais, (kas man priminė koncentracijos stovyklos barakus) - skirtas daugiausia benamiams bei miesto valkatoms. Na, bet mums buvo svarbiausia, jog kaina buvo prieinama - vos 10 zlotų nakčiai. Sumokėję duoklę ir užsiregistravę pagal mudviejų turimus as-

mens liudijimus, pasirinkome ne pirmo švarumo gūniomis apklotus gultus ir prigulėme kiek pailsėti.

Sutemus patraukėme į uosto rajoną ieškoti švedų jūrininkų. Ten radome jau visiškai pasikeitusį vaizdą: aplinkinės gatvės ir smuklės pilnos žmonių, visur triukšmas, muzika. Pasirinkę barą, iš kurio skambėjo švediškų dainų garsai, užėjome. Prisėdome prie stalo apsėsto švedų jūrininkų. Aš užvedžiau su jais kalbą švedišškai ir užsakiau visai grupei degtinės. Bematant užsimezgė draugystė.

Pradėjome kalbėti apie Švediją. Aš pasisakiau buvę jų krašte ir turįs ten ryšių. Paminėjau porą pavardžių žinomesnių švedų visuomenės veikėjų, kuriuos pažinojau Stockholme. Mano kaimynas, kokių 18 metų jaunuolis, labai susidomėjo mano pasakojimu ir aš čia pamačiau progą užvesti su juo kalbą apie man rūpimą kelionę. Pakvietęs jį prie baro tiesiai jam prisipažinau, kad su savo draugu norime bėgti iš Lenkijos ir paklausiau ar jis sutiktų, paslėpęs mudu savo laive, pervežti mus į Švediją. Čia dar pridėjau, kad kelionei pasisekus, būtų jam atlyginta už jo pagalbą. Trumpai pagavojęs jis sutiko, tik pasakė, kad jo laivas išplauks už trijų dienų, t.y. lapkričio 10 dieną ir paprašė tos dienos rytą ateiti į jo laivą, kad aptarti visas bėgimo detales. Dar kartą gavęs iš jo užtikrinimą, kad jis tikrai paimsis mudu į savo laivą, užsirašęs jo pavardę, atsisveikinau su juo.

Baisiai nudžiuginti tokia sekme, grįžome nakvynei į savo skyelę. Sekančias 'laisvas' dienas praslankiojome mieste, visą laiką tik ir kalbėdami apie Švediją ir be svajodami apie nuotykingą savo kelionę ten.

Lapkričio 10 d. rytą, sutartą valandą atėjome į uostą. Aš paprašiau savo draugą palaukti manęs bare, o pats nuėjau ieškoti laivo, kuriame turėjo manęs laukti naujasis pažįstamas. Laivą suradau, bet mano pažįstamo ant denio nesimatė. Palaukęs keletą minučių užlipau ant laivo ir paprašiau artimiausiai stovinčio jūrininko pakviesti mano pažįstamą pasikalbėjimui. Po poros minučių, kiek nusiganęs, pasirodė tas jaunas švedas ir pasisveikinęs tyliai man pranešė, kad jis kalbėjęs mūsų pergabenimo Švedijon reikalu su savo ka-

pitonu, kuris griežtai jam uždraudęs imti į laivą bėglius iš Lenkijos. Gavus tą liūdną žinią man nieko daugiau nebeliko, kaip tik skubiai pasišalinti nuo laivo ir grįžti pas savo draugą su nuotaiką slegiančia naujiena - pirmąją mudviejų nesėkme.

Nutarėme nepasiduoti ir, kol dar turime šiek tiek zlotų, dar kartą išmėginti savo laimę.

Tą patį vakarą vėl nuėjome į uosto rajoną, išsirinkome barą, kuriame nesimatė ano vakaro mūsų pažįstamų ir prisijungėme prie jau gerokai išilinksmintos švedų grupės. Išgirdę kad esu gyvenęs Švedijoje, jie pradėjo pasakoti iš kur yra kilę ir kur gyvena. Vienas jų pasakė esąs iš Uddevalla miesto vakariniame Švedijos pakrastyje. Atsiminiau, jog turėjau ten pažįstamą švedą mokytoją, kurį buvau susipažinęs Lietuvoje ir vėliau su juo susirašinėjau. Kai tik paminėjau jo pavardę (Wilhelm Strand), jis nustebusiai pasakė, kad tai buvęs jo mokytojas. Taigi - radome bendrą pažįstamą. Tuojau užsimezgė šiltesnė draugystė su juo. Prisėdęs prie jo ir užsakes visiems degtinės, tiesiai pastačiau jam klausimą, ar jis negalėtų mane ir draugą slapta pervežti į Švediją. Jis be jokių svyravimų sutiko. Norėdamas lyg ir užtikrinti savo pažadą, jis davė man net savo fotografiją su parašu, kad nuvykęs į Švediją parodyčiau ją jo mokytojui.

Atsisveikinome susitarę susitikti sekantį vakarą tame pačiame bare ir tada galutinai susitarti dėl bėgimo plano.

Išėjome iš baro pakilusiu ūpu tikėdamiesi, kad jau ši kartą mudviem tikrai pavyks patekti Švedijon.

Sekančią dieną nekantriai laukėme vakaro. Norėdami sutaupyti likusius zlotus visokiems eventualumams, nutarėme, kad aš tik vienas eisiu į pasimatymą su švedu.

Bare švedo dar nebuvo. Pradėjau abejoti, ar tik nebus jis pakeitęs savo nuomonės. Bet po poros valandų jis vis tiktai pasirodė. Iš jo veido išraiškos galima buvo spėti, kad naujienos nekokios. Atsisėdome prie baro. Jis tiesiai pasakė - kadangi jo laivas esąs mažas, tai galimybės paslėpti jame bėglius esą labai ribotos. Man viena jis gali ir galėtų kaip nors savo kabinoje paslėpti, bet dviejų - jokių būdu negalės. Tada aš jam atsakiau, kad savo draugą, tiek daug man padėjusį, palikti vieną Lenkijoje aš nega-

lįs ir todėl jo pasiūlymas nešas man priimtinas. Padėkojęs jam už gerą valią, paprašiau bent nuvežti laišką mano draugui (Vladui (Žilinskui) į Švediją ir ten imėsi į pašto dėžutę. Jis sutiko ir paprašė sekančią dieną, pertraukos metu, atnešti laišką į barą. Taip mudu ir išsiskyrėme.

Priblokštas šios antros nesėkmės grįžau į savo 'viešbutį' pranešti blogą naujieną nekantriai manęs laukiančiam draugui. Svarstėme ką daryti toliau. Pinigų, dvi naktis vaišinant švedų jūrininkus, jau beliko vos kelionei geležinkelio atgal. Taigi, ilgiau pasilikti Gdynėje ir vėl mėginti sueiti į kontaktą su švedų jūrininkais jau buvo neįmanoma.

Besvarstant atėjo į galvą mintis išmėginti paskutinį galimumą - prieš išvykstant iš Gdynės sekantį rytą siekti Švedijos konsulato pagalbos.

Suradęs telefonų knygoje adresą, išėjau ieškoti konsulato. Turėdamas galvoje, kad konsulato patalpa gali būti saugojama ar stebima lenkų milicijos, suradęs gatvę pradžioje pasivaikščiojau po ją stebėdamas, ar nepamatysiu arti konsulato milicininkų. Įsitikinęs, kad milicijos aplinkui nėra, greitai žingsniu perkirtau gatvę ir įėjau į Švedijos konsulato įstaigą. Buvo savotiškas jausmas - po pusantų metų bastymosi savo priešų okupuotuose kraštuose - pasijusti, bent trumpam, laisvojo pasaulio teritorijoje.

Pasisveikinęs su būdinčia tarnautoja švedišku 'God dag' (labą dieną), paprašiau pasimatymo su konsulu. Ji pasiūlė pakalbėti pirma su konsulo sekretoriumi. Užėjęs į jo kabinetą paaiškinau, kad būtinai turiu pasikalbėti su konsulu labai konfidencialiu reikalu. Tada buvau priimtas paties konsulo. Be jokių įvadų pirmiausia atidengiau jam tikrąją savo tapatybę ir sekančiai išdėsciau kritišką savo padėtį: esu lietuvis, antinacinės rezistencijos dalyvis, nuo 1943 m. vasaros politinio pabėgėlio teisėmis gyvenęs Švedijoje; karo įvykių eigoje patekęs į nacių koncentracijos stovyklą ir dabar, nenorėdamas grįžti į sovietų okupuotą Lietuvą, nelegaliai gyvenu Lenkijoje. Todėl prašau konsulą padėti man grįžti Švedijon.

Kantriai išklausęs mano pasakojimo, jis atsakė, kad man neturint jokių asmens tapatybės įrodymų (švediską svetimšalio pasą buvau palikęs Stockholme), jis oficialiai nieku negalės man padėti. Jis tik pasiūlė užpildyti įvažiavimo Švedijon vizai gauti blanką ir laukti atsakymo iš Stockholmo. O išvažiavimo iš Lenkijos leidimu aš turėsiąs pasirūpinti pats. Paaiškinęs, kad esamoje mano padėtyje tas bus neįmanoma, užklausa, ar jis negalėtų sudaryti man ga-

limumą patekti Švedijon nelegaliu būdu, sakysime - pasislėpus švediskame krovinių laive. Jis atsakė kategorišku ne. Jis ir taip turįs daug nemalonumų su lenkų įstaigomis dėl įvairių bėglių, mėginančių nelegaliai bėgti iš Lenkijos į Švediją, pasislėpus švedų laivuose.

Nors ir buvo aišku, kad į Švediją įvažiavimo viza, be Lenkijos įstaigų leidimo, neduos man teisės legaliai išvykti iš Lenkijos (atskleidimas mano tapatybės būtų tolygus kelialapiui į 'plačiąją tėvynę'),

Prislėgta nuotaika apleidau tą laisvojo pasaulio salelę raudonojoje Lenkijos jūroje ir lėtu žingsniu vykau pas savo draugą, pranešti šią paskutinę nesėkme. Ji toji naujiena mažai nustebino. Taip, po trejeto nesėkmingų bandymų realizuoti mudviejų pabėgimo iš Lenkijos planą, mudviem nieko daugiau nebeliko, kaip tik grįžti atgal ir planuoti sekantį galimumą kelionei į Gdynę.

Dabar dar reikėjo parašyti laišką V. Žilinskui Švedijoje, prašant jo pagalbos, ir įteikti jį sutartoje vietoje laukiančiam švedų jūrininkui.

Laišką idėjęs į voką ir užadresavęs min. V. Gylui, Stockholme, su prierašus 'perduoti V. Žilinskui', priešpiečių pertraukos metu, kaip buvo sutarta, nunešiau į barą ir įteikiau ten jau manęs laukiančiam švedų jūrininkui.

Tą patį vakarą, susidėję savo skudurus, labai nusiminę išvažiavome 'namo'.

Pakeliui svarstėme, ką toliau daryti. Išsekus ištekliais reikėjo dabar susirasti darbą ir, užsidirbus pakankamai pinigų kelionei, vėl mėginti savo laimę Gdynėje. Tikėjomės sulaukti per tą laiką ir kokios nors žinios iš Švedijos. Faktiškai, man pačiam jokios kitos alternatyvos nebeliko, nes gyventi ilgesnį laiką su labai silpnais tapatybės dokumentais, vis dar paieškomam kaip dezertyriui, buvo labai nesaugu. Tad reikojo žūt būt ieškoti vienintelės galimos išeities - bėgti į Švediją.

Parvažiavus mudviem namo, mano bičiulis grįžo į savo ankstyvesnį darbą valsčiaus raštinėje. Per savo ryšius su lenkais, jis ir man išrūpino darbą vietinėje spirito varykloje, kur aš gavau dovanai ir nakvyne varyklos sandėlyje. Padirbęs tenai porą savaitių, susitaučiau pakankamai zlotų antrajai kelionei į Gdynę. Svarstant kelionės planą, mano bičiulis pasiūlė šį kartą vykti viename. Esą, jei pavyksia man patekti ant švedų laivo ir laimingai pasiekti Švediją, gal aš galėsiąs iš ten kaip nors suorganizuoti jo pabėgimą Švedijon. Taip sutarę atsisveikinome ir gruodžio 5 d. aš susiruošiau išvykimui.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

Žodis per radiją greičiau pasiekia kraštą

Neseniai Chicagoje buvo išspausdinta Bronio Railos naujausia knyga, pavadinta "TAVE MYLĖTI TEGALIMA IŠ TOLO". Iš tikrųjų tai ne koks romanas ar lyrinių eilėraščių rinkinys, o trečiasis tomas jo radijo prakalbų į Lietuvą. Knygoje įdėtos 105 naujos trumpos prakalbos ir dešimt ilgesnių pokalbių su rašytoja Ale Rūta ir poetu Bernardu Brazdžioniu.

Ta proga paprašėme žurnalistą Bronį Railą pasisakyti apie naująją knygą.

— Kodėl taip poetiškai pavadinot šį tretįjį radijo prakalbų į Lietuvą rinkinį?

— Kai būna daug ir skirtingų temų, tai trumpą ir tikslų pavadinimą knygai sunku rasti. Sutinku, kad toks vardas buvo per ilgas. Ir gal per sentimentalus. Bet jis tikslus, ir tai mėginu išaiškinti knygoje.

— Kokį vaidmenį statotės, vis tęsdamas ir dar išplėsdamas veiklą lietuviškojo radijo žurnalizme?

— Mano uždavinys, tiksliau užmojis, trumpas ir labai aiškus. Pagal išgales padėti tautai nelaisvėje gintis: 1. nuo Kremlui ir Maskvai ištikimų mūsų komunistų politinės, kultūrinės ir dvasinės okupacijos, 2. nuo Lietuvos valstybinės ir tautinės praeities klastojimų, 3. nuo melo potvynių, sovietizacijos ir rusifikacijos, 4. nuo tautinės atminties ir tautos idealų naikimo... Ir, kaip filme "King and I" kartoja aktorius Yul Brynneris, etcetera, etcetera, etcetera...

Esu dėkingas Vilties draugijai, padėjusiai išleisti du pirmuosius tų prakalbų rinkinius (antrąjį su K. Ramono parama), taip pat už kolegišką jų pristatymą Dirvos puslapiuose, už vietą apie juos anuomet pasisakyti per pokalbius laikraštyje. Ypač nepamirštu ir kitų kolegų žurnalistų, rašytojų ir kritikų, labai palankiai ar su pagrįstais kritiniais nurodymais įvertinusių mano darbą ir jo formą.

— Ar dabar apsiribojot tik radijo žurnalistika? Ar tik ji svarbiausia?

— Neapsiribojau. Bet toji žurnalistika perstipriai

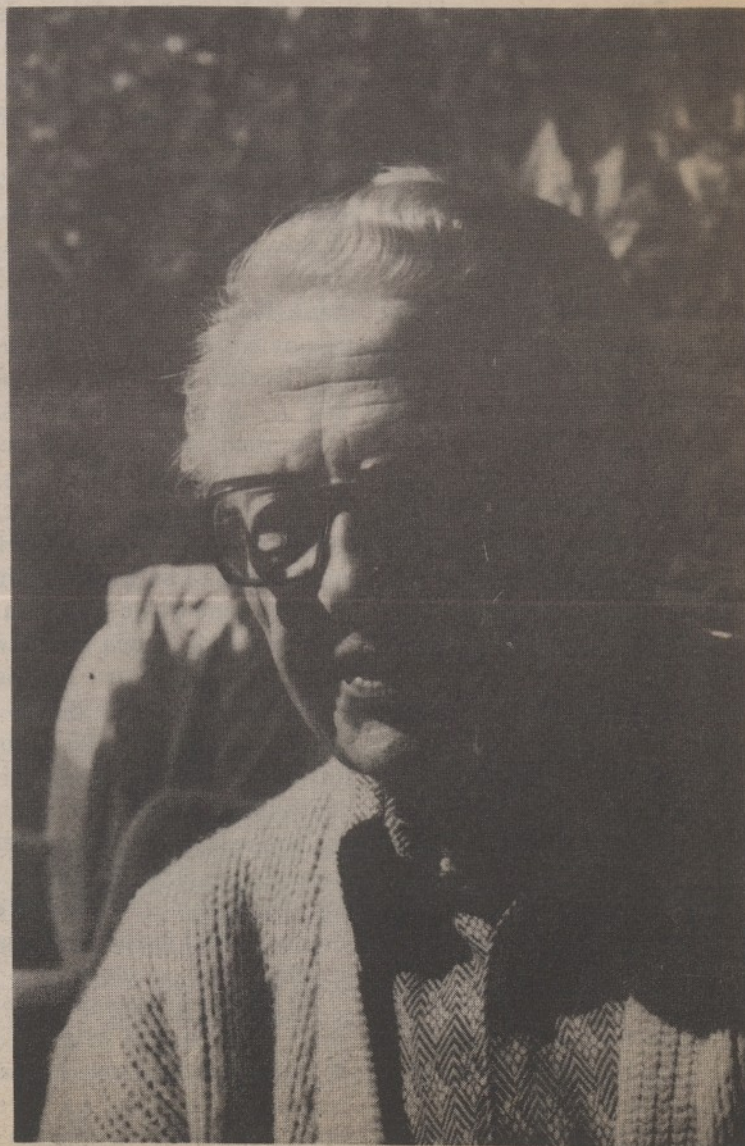
mane sugriebė. Gal reikės pačiam pasitraukti, o gal, vėjam keičiantis, pašalins. Tačiau ją laikau esant svarbią, net svarbiausią dabartinėm aplinkybėm, nes greičiau ir giliau pasiekiančią Lietuvą, negu anais spaudos draudimo laikais, kai spaudą ir knygas iš Prūsų gabendavo knygnešiai.

— Kokie jūsų darbo atbalsiai? Kokie padariniai?

— Tai plati tema. Padarinių dar jokių, nebent kas pasirodys ateinančiame šimtmetyje... Bet atbalsių, užsieny ir Lietuvoje, buvo nemaža, ir ketveriopo pobūdžio. Kai išėjo dvi mano knygos, "Vaivos rykštė" ir "Kitokios Lietuvos ilgesys", užsienio spaudoje ir per knygų pristatymus atbalsiai buvo gausūs ir itin geri. Tada visokių pažiūrų ir srovių kritikai bei paskaitininkai (aišku, ir iš mandagumo) kurstė mano tuštybę ir stiprino palūžtantį tikėjimą, kad gal ir verta dar galutinai nenurimti, — kaip kadaise Lietuvoje "mes be Vilniaus nenurimdavom"...

Vienintelis tik tautinės minties žurnalas (Naujoji Viltis Numeryje 13, 1980 m.) įdėjo recenziją, tvirtinusią, kad mano "Vaivos rykštė" buvusi "grynas nuobodulys", nesvarbūs ir amžinybei neišlikiantys rašiniai, tuščia savireklama. Recenzentas ragino "...piktintis, kad Lietuvių Fondas ir Lietuvių žurnalistų sąjunga tokiai plepalų knygai išleisti skyrė lėšų". Ir net kad Vilties draugija, prisidėjusi prie išleidimo, "...įsivėlė į abejotinos vertės biznėlį". Ir kaip asmuo aš jam nepatikęs: mat esu "priekabingo būdo", materialistas. Jei ką kalbu ar rašau, tai "tik tada, kai gaunu riebių honorarą" (!). Jis net paminėjo, po kiek.

Truputį kitaip buvo ir tebėra Lietuvoje. Tik ir ten dvejojai atbalsiai. Matyt, toks mano likimas. Sovietinė Vilniaus spauda mano išpuolius per radiją apie dešimtmetį kantriai ignoravo, bet kai dabar Gorbačiovas leido "atvirumą", šiomet pradėjo grėsmingų atkirčių seriją. Pvz. "Komjaunimo tiesos" dienraštis Vilniuje (Nr. 29, 1986. II. 11) tam paskyrė ištisą puslapį, kur Istorijos mokslų kandidatas Stasys Laurinaitis už kalbas per Laisvės ir Laisvosios Europos radiją nebejuokais ar tik pašaipiskai mane nukaukiau, kaip

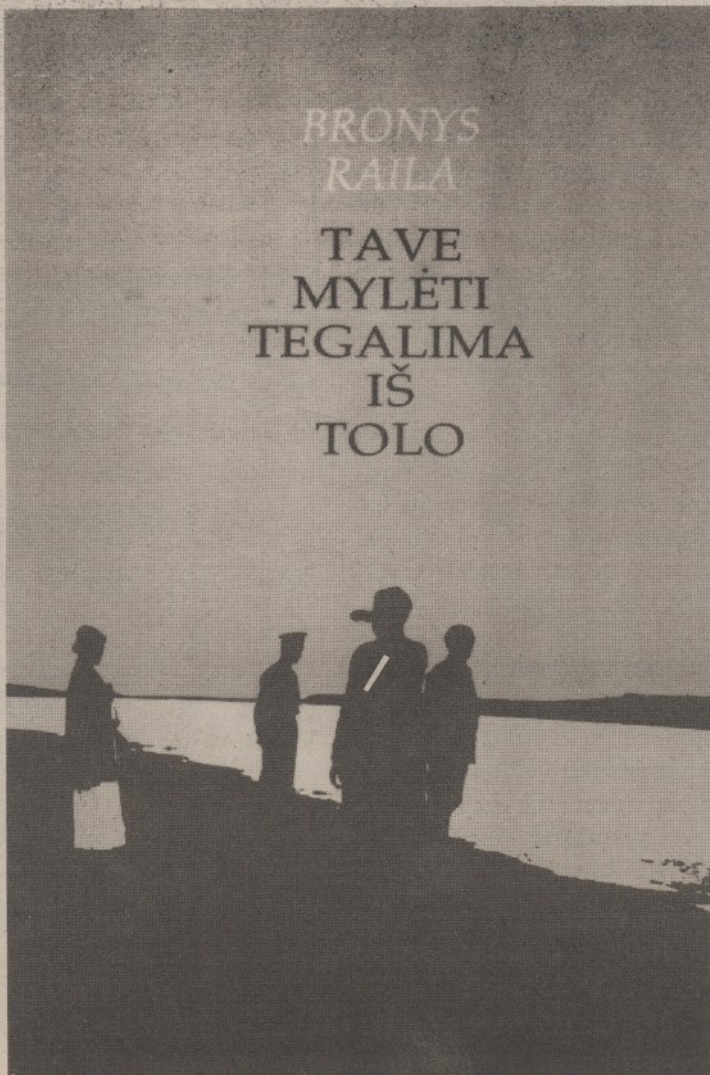

Bronys Raila savo kieme, Kalifornijoje, pokalbio metu...
Alg. Gustaičio nuotr.

smetoniškos, hitlerinės ir amerikiečių žvalgybų talkininką-samdinį (aišku, už gerus litus, tada markes, dabar dolerius). Dabar aš esąs "visiems laikams prisiiderinęs prie dėdės Samo šnipų ir diversantų spalvų ir užsidėjęs amerikinių imperialistų janičaro toga" (!)...

Tarybinis istorikas, patavęs ano "recenzento" liudijimą apie mano norą visada "pelnyti ko daugiau honorarų", vaizdingai mane pavadina "politiniu aborigenu" (?), "su chuliganišku cinizmu šmeižiantį įžymius lietuvių kultūros veikėjus", ir pagaliau janičaru iš Kalifornijos, kuris "primityvaus antikomunizmo apakintas, brutalaus antikomunizmo šmeižtų srautu teršia eterį"...

Tiek užsitarnauti vaizdingų tarybinio pasipiktinimo titulų buvo įdomu ir net malonu. Tai parodė, kad mūsų radijo kalbos, nors ir trukdomos sovietiniame eteri, Lietuvoje visgi klausomos ir girdimos. Tik geriau nutylėsiu apie jų teigiamą poveikį patriotinės ir kai kada dargi režiminės lietuvių visuomenės sluoksniuose, apie ką įvairiais keliais ir būdais mes gauname visiškai tikrų liudijimų. Žinoma, užsienio knygų platinimas Lietuvoje dabar labiau varžomas negu carų laikais. Todėl mano dviejų knygų mecenatas K. Ramonas pats nustatė jom pigią kainą, idant būtų lengviau jas padovanoti draugam ir padoriem turistam iš Lietuvos, arba kitais keliais jas į ten pasiunčiant.

• Bronys Raila. TAVE MYLĖTI TEGALIMA IŠ TOLO. Radijo prakalbos į Lietuvą 1983-1985. Aplan-ko dailininkas Vytautas O. Virkau, 442 psl. minkštais viršeliais, kaina 8 dol. Leidėjas — mecenatas Kostas Ramonas. Spaudė Draugo spaustuvė 4545 W. 63rd St. Chicago, Ill.

ĮSIGYKITE ŠIUOS LEIDINIUS

☐	LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA, 37 tomai	\$370.00
☐	LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS 37-tas tomas	\$ 35.00
	Anksčiau užsisakiusiems — \$33.50	
☐	ENCYCLOPEDIA LITUANICA, 6 tomai	\$150.00
☐	VINCO KRĖVĖS RAŠTAI, 6 tomai	\$ 35.00
☐	Signataro PETRO KLIMO "Iš mano atsiminimų" ...	\$ 13.25
☐	Prez. A. SMETONOS raštai "Pasakyta parašyta"	\$ 11.25

J. KAPOČIUS, P.O. BOX 95, SO. BOSTON, MA 02127, USA

— Iškirpti. Užsakymus ir mokesčių siųsti JAV doleriais —

Vardas, Pavardė

Adresas

Angelų miesto kvartetas Australijoje

Technologinės revoliucijos dėka pasaulis tarsi sumažėjo, kelionės sutrumpėjo, o žmonių tarpusavio santykiavimas pasidarė gyvesnis ir judresnis. šiuolaikinė technologija igalino daug dalykų, o tame tarpe ir 'Los Angeles vyrų (dainuojančių inžinierių) kvarteto' skrydį į Australiją.

Kvarteto dainininkai ir jų artimuosius entuziastingai pasitiko kongresinės ruošos veikėjai ir padėjėjai, kurių pastangas remia viso Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir vietos organizacinė bei kultūrinė visuomenė, kuri rugpiučio 17-22-24 dienomis gausiai užpildė Melbourne, Adelaidės ir Sydnėjaus auditorijas.

Rašydamas šias eilutes apie 'Los Angeles vyrų kvarteto' koncertą, įvykusį rugpiučio 17 d. Melbourne Lietuvių Namų salėje, pastebėsiu faktą, kad šis koncertas sutraukė apie 400 dalyvių. Koncerto programoje buvo 16 dainų, kurios cikliškaip paskirstytos į 4 dalis, kiekvienoje po 4 dainas. Minėtina ir tai, jog kiekvienas dainininkas atliko informacinį, artistiškai stilizuotą pranešimą, sukėlusį juoko ... prunkštimo ... kikenimo. Na, gal būt verta pastebėti ir tai, kad

melburniškiai moka svečiam prisimeilinti, teikdami avan-su aplodismentus! Pirmasis scenoje pasirodė R. Dapšys, kurį publika šiltai pasitinka, o jis, savo ruožtu, ją nuteikia koncertui ...

Programoje B. Budriūno 'Tėviškėlė' - ž. P. Štelingio, A. Bražinsko 'Kur gimta padangė' - ž. S. Žlibino, Z. Venckaus 'Nemunas atves' - ž. D. Urnevičiūtės ir A. Raudonikio 'Krantų gėlė' - ž. V. Bložės, A. Jurgučio aranžuotė.

Su pirmaisiais dainų akordais, svajingais lyrikos posmais, veržlia melodika ir organiška tempų kaita, iškart ėmė sklisti ta be galo švari ir skaidri koncertinė nuotaika. Tai nuotaika, kurią užvaldė žodžio magika ir gaidos kerai, kur nebeliko distancijos tarp kūrėjo, atlikėjo ir suvokėjo -- kada visi taip įsijautę į kūrybinį dainos gimimo procesą, jog kits kito nei nebeklausia 'kur čia tavo ... kur čia mano' ... Vieni tik dainuoja, kiti mąsto, svajoja ir džiaugiasi, ir ploja ...

Su antruoju kvarteto išėjimu - pirmiausiai prisistato B. Seliukas. Kad koncertinė įtampa nenuslūgtų, jis save apibūdina esant 'rimčiausiu', ir taip mus įvesdina 'svajonių pasaulin'. Iš jo sužinome kaip atsirado ir antroji kvar-

teto dainų 'Apie tavo svajonę' plokštelė.

Kvartetas atlieka ir vėl 4 dainas, kurios nors ir skirtin-gos kuo nors viena nuo kitos, tačiau tuo pačiu turi ir jas vienijančių bruožų ... Antai R. R. Apeikytės 'Roman-sas' - ž. M. Putino - nuskambėjo klasikais būdinga rimtimi ir toninių apmąstymų gelme. Dėmesį patraukia G. Paugos - ž. P. Gaulės - 'Sulaukti negalėsiu' daina, iscenizuota kadriliškais vyrų šokio judesiais ir E. Jarašūno skambiais tenoriškais (solo) pasažais, tai bene ir bus pati sceniškiausia. A. Jurgučio aranžuota daina 'Gvazdikai' savo lyrinio nuotaikingumu derinasi prie ankstesniosios. Skaidri šių dainų melodika, gėlės, choreografija bei ritminiai deriniai tarsi tempė tempia žiūrovą, atlikėją ir klausytoją link apoteozės, kuri objektyvuojasi su 'Vakaruškomis'.

Apie 'Vakaruškas' tektų gal taip samprotauti: daina dar tebėra savo formavimosi stadijoje. Atseit, šiai liaudies dainai dar kažko trūksta, trūksta formos išbaigtumo. Bet čia galiu ir suklysti, todėl statau klausuką: gal dainai trūksta ne forminio, o menino išbaigtinumo, ypač kai dainininkai turi tendencijos lėtinti ir teatralinti kai kuriuos dainos posmus ...?

Berašydamas pastebėjau, kad detalus programos aprašymas visai nebūtinas. Vadinasi, teks apžvelgti tik tuos momentus, kuriuos reikia būtinai apibendrinti. Pavyzdžiui, visų dėmesį patraukė kvarteto dainininkų artistinis universalumas: gražus dainavimas, brandi interpretacinė išraiška, stiprus ansambliško pajautimas ir gebėjimas užsiimti su publika! Daugelis programos dainų yra labai lyriškos ir daug kartų girdėtos, bet kvarteto dainininkai jas apvilko nauju rūbu arba tokia menine išraiška, kad jos vėl tapo naujos ir šviežios! Viena iš tokių dainų - tai V. Juozapaičio 'Tamošiaus pagavimas' - ž. S. Žlibino, - kurios siužete figūruoja trys lyriniai herojai: nevykša Tamošius, Petrutė ir Onutė - dvi jį gaudančios moterys. Daina trykšta švelniu lyrizmu, humoru ir komizmu, kurios solinė partiją - vokalas ir vadyba - meistriškai atliko A. Polikaitis.

Koncertui įpusėjus teko išklausti įdomų A. Polikaitčio pranešimą apie kvarteto genezę, jo ilgametę veiklą ir šiuolaikinę darbuotę. Artėjant koncertui prie pabaigos, skambų ir sparnuotą žodį tarė kvarteto adm. E. Jarašūnas. Publika ir vėl trūko juokais: 'nuotykis dėl peiliuko ... karas su lenkais', etc. Po kelių nenuobodžių sugrupuotų ir skambiai padainuotų dainų - 'Aguonų' tan-

Los Angeles vyrų kvarteto nariai Melbourne scenoje.

go, 'Nemunėlio' valso, 'Užstalės' putoto alučio ir 'Žirgelio' polkos, kvartetas užbaigė koncertą. Publika įsiūbavo, stipriai plojo. Bisui girdėjom 'Prie šaltinėlio' ir A. Jurgučio aranž. dainą 'Aras'. Visa salė pakilo ir atsistojusi plojo ... Buvo sma-

gu, graudu ir iškilminga! P.S. Kvartetą puošniai reprezentavo akompaniatorė - kompozitorė ir pianistė - Mrs. Patkin, labai kūrybiškai, tiesiog ansambliškai įsijungusi į šio koncerto programos atlikėjų gretas.

Jonas Juška

NAUJA KNYGA — LIETUVOS GINKLUOTOSIOS PAJĖGOS 1918-1940

Pirmajam Pasauliniam karui baigiantis Lietuvai nepriklausomybė iškovojo ir iki Antrojo Pasaulinio karo ją saugojo kariuomenė ir Šalių sąjunga. Keli šimtai tūkstančių vyrų perėjo per kariuomenės organizaciją, centrinės įstaigos bei tarnybas, mokymo įstaigas, ginklavinimą, aprūpinimą ir t.t.

Knyga parašė Vytenis Statkus, padedamas gausių bendradarbių, jos leidimu rūpinasi lietuviškos skaitybės institucija Vydūno Jaunimo fondas. Leidimas pareikalaus nemažai lėšų, apie \$20.000.00. Autorius atsisakė honoraro.

Kviečiame besidomincius tapti knygos leidimo dalininkais. Įdomiausia savo artimuosius, brangius šeimos narius, kurių vardai ir pavardės bus įrašyti leidžiamojoje knygoje:

aukoja \$1.000.00 ar daugiau, bus skelbiami knygos mecenatais
aukoja \$500.00 ar daugiau, bus skelbiami knygos rėmėjais
aukoja \$100.00 ar daugiau, bus skelbiami garbės penumeratoriais

Prašome pasinaudoti žemiau spausdinama atkarpa. Jūsų atsiliepimo lauksime iki š.m. spalio mėn. 1 dienos.

VYDŪNO JAUNIMO FONDAS

Atkirpti

Čekius malonėkite rašyti VYDUNAS YOUTH FUND, Inc., vardu ir siuskite:

VYDUNAS YOUTH FUND, Inc.
c/o Jūratė Variakojienė
3715 W. 68th Street
Chicago, IL 60629

Siunčiu auka V. Statkaus knygai LIETUVOS GINKLUOTOSIOS PAJĖGOS leisti

\$

Minėtą auką skiriu
laipsnis vardas, pavardė pareigos ar dalinys
atminti ir pagerbti. Prašau jo pavardę įrašyti leidžiamojoje knygoje.

Vardas, pavardė

Adresas

Taupa

- Lithuanian Credit Union
- Lietuvių kredito kooperatyvas
- Tel. (216) 481-6677

TAUPYKITE IR SKOLINKITĖS
vieninteliame lietuvių kredito
kooperatyve Ohio valstijoje.

KIEKVIENA SĄSKAITA FEDERALINĖS VALDŽIOS
APDRAUSTA IKI \$100.000

MOKAME AUKŠTESNES
PALŪKANAS UŽ:

SKOLINAME GERES-
NĖMIS IŠSIMOKĖJIMO
SĄLYGOMIS

Reg. sąskaitą. 'Super'
Share sąskaitą. Taupymo
certifikatus. I R A
sąskaitą.

Asmeniniams reikalams.
Automobilių pirkimui.
Namų pagerinimui.
Namų pirkimams.

Parduodame Money Orders, Travelers Cheques, priimame
mokesčius už elektros, šildymo, telefono ir vandens
sąskaitas.

VASAROS DARBO VALANDOS

Antradieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais nuo
10:00 val. r. — 2:00 val. p. p.

Penktadieniais nuo 2:00 val. p. p. — 6:00 val. vak.

Šeštadieniais nuo 10:00 val. r. iki 1:00 val. p. p.
adv. A. Sirvaičio įstaigos patalpose Lietuvių namuose.
877 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119

SEKMADIENIAIS

11:00 val. r. — 12:00 val.

Dievo Motinos parapijos patalpose
(centrinėje TAUPOS būstinėje).

18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119

JUOZAS AUDĖNAS

LIETUVOS VALSTIEČIAI
LIAUDININKAI

Olga Audėnienė

23939 So. Gage Road

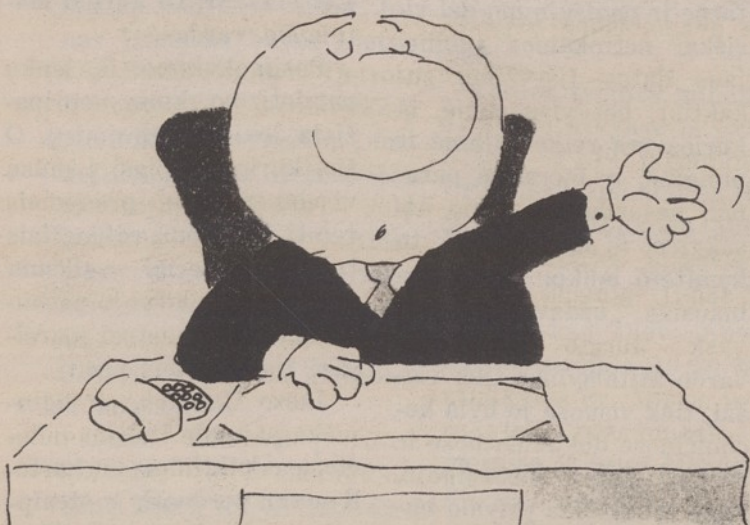
Wilsonville, Oregon 97070

Siunčiu \$18.00 ir prašau man atsiųsti J. Audėno knygą.

Pavardė ir vardas

Adresas

Parašas

JŪSŲ KALBA YRA JŪSŲ VEIDRODIS

Tai senas graikų oratorių posakis, įrašytas dar prieš Kristaus gimimą, bet jis ir iki šiol nė kiek neprarado savo teisybės svorio. Ir tikrai: mūsų kalbos logika, sakinių slinktis, žodynas bei intonacija liudija mūsų išsilavinimą (būdą, profesiją, pažiūras, o kartais net ir galvos kvaitulį. Dėl to žilaplaukis psichologas, daug metų stebėjęs įvairius mūsų susirinkimus, gal ir ne be pagrindo pašaipiai tvirtina, kad mes esame visuomenės balsų koncerte tarsi ant skirtingų pakopų sutūpę gaidžiai, kurių kiekvienas vis kitaip užriečia savo skiauterę ir kitaip išraito savo giesmę.

Jo pastebėjimu, seni socialistai kalba garsiai, mosuodami kumštėmis, tarsi seimo rinkimų mitinge ar priešvalstybinėje demonstracijoje sakyto agitacinę prakalbą, visada pasiruošę net ir muštis su jų tramdytojais.

Krikščionių demokratų prelegentas savo žodį pradeda lyg iš sakyklos, pamokslinę gaidą vis keldamas auktyrą ir virpindamas

klausytojams pagraudenti. Bet tai tęsiasi tol, kol šio oratoriaus nesupykina kokio nors jam nepalanki replika iš publikos, kurios paveiktas, jis gali staiga iškrypti iš savo stiliaus ir prabilti dar negirdėtu prakaismu savo oponentui.

Iškilęs į veikėjus buvęs policijos pareigūnas skirtingai galvojančių susirinkime kartais ima taip įsakovai šaukti, tarsi būtų tik jo vieno teisybė, o visus "kitaminčius" reikėtų pasodinti į kalėjimą.

Na, o visuomenės "nužemintieji ir atstumtieji" bendrame problemų svarstyme esą vis bando labai autoritetingai siūlyti visokių neįmanomų sprendimų ir neįgyvendinamų projektų, tuo siekdami pasididinti prieš vadinamus "išrinktuosius".

Taip, kalba yra mūsų pačių veidrodis.

Pavyzdžiui, mūsų filosofų kalba yra nekasdieniška minčių ir preciziškai suformuluotų sąvokų įmantriai sumazgyta grandinė, kurią ne kiekvienas sugeba išpauoti. Štai kad ir tokie keli

iš jų raštų parinkti "intelektualizmo formulės" pavyzdžiai: "emocinis asmenybės tirpulis", "užsisklendimas prieš nežinią", "analizavimas ir aktualizavimas individuacijos ir transcendencijos būdu", "seksualinė sankryža", "būties papėdė", "tautinis išsimelžimas" ir pan. Aišku, tokios kalbos liaudis visiškai nesupranta, bet jai ir nereikia varginti kaktos, nes ji pati yra suformulavusi daug lietuviškiau tą pačią tiesą: "Aukščiau bambos neiššoksi", "Kad kiaulė ragus turėtų, visą svetą išbadytų", "Kieno duoną valgai, tam ir loji", "Valgyk dešrą, geršk kavos, tik nedurnink Lietuvos" ir dar daug gilesnės prasmės.

O mūsų politinių veikėjų diduomenės kalba yra diplomatinė; taigi — mandagi, dviprasmiška, skambanti galingos valdžios orumu bei grasinimu priešams ir pranašaujanti garantuotus ateities laimėjimus. Tokioje kalboje visai nėra jokių tikrovę nusakančių virtuvinių žodžių kaip "pauliojimas", "išgėrimas", "rietenos", "šunuodegavimas" ir panašių. Jų vietoje vartojami: "banketas", "intervencija", "vizitas", "demonstras", "komunikatas" ir kt. O po kai kurių priešiškių veiksmų susitikimo mes gavome net tokį mūsų diplomatinio korespondento pranešimą: "Skirtingų nuomonių apsupime pirmininkas de facto prarado dantų protezą, finale teko jam kapituliuoti, ir padėtis liko status quo." Taip ir turi būti.

Juk tik pagalvokite, kokią asmenybę jūs įsivaizduotumėte, girdėdami už sienos šūkaujamas, kad ir tokias mūsų gražiosios lietuvių kalbos puošmenas: "Kiaule, rupūžė, durniau, šlapiaklyni, mat-mat, ar nori gauti į snukį?" Turbūt tikrai nepamanysite, kad šitip save atestuoja koks nors mūsų premijuotas jausmingasis poetas, Kultū-

A. G.

PASKUTINIS PAGONIS

Seniai seni dievai išskraidė,
Gal šandie nieks jų neminės,
O pro mane dar vis nuaidi
Balsai senolių giminės.

Nors krikščio malda, žegnonės,
Druska, ant lūpų užberta,
O tebesu vis vien pagonis,
Ir siela pragaro verta.

Dar vis šventai bučiuoju plūtą,
Glaudžiu midutį prie barzdos,
Širdy šventa gyvatė kruta
Ir laukia savo valandos.

Dar vis tikiu: Perkūnas trankos,
Kad baime dorintys žmogus,
O kai šaukiuos pagalbos rankos —
Greitesnis velnias nei dangus...

ros klubo pirmininkas, daktaras ar Lituanistinės katedros profesorius, nes jų sielos veidrodis turėtų būti visai kitoks. Žinoma, galima kartais ir apsirikti ..

Bet aplemai — ne tik mūsų kalba, bet ir nosies nusišnypštymas reprezentuoja mūsų asmenybę nuo galvos iki kojų. To fakto reikia niekad neužmiršti.

Kurgi ta grožybė šiandien pasidėjo,
kai kardai žvilgėjo ir daina aidėjo?

Šiandien, žvelgiant į šį Clevelande žygiuojantį dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą Amerikos lietuvių suformuotą, apginkluotą ir išpuostą DLK Vytauto gvardijos pulką ir jo vadą kapitoną K. Saimoną, tikrai pavydo ašaros byra. O to-

kių kartais net raitų per vidurmiestį eskadronas prajodavo. Tai kas, kad jie niekados nekariavo dėl Lietuvos nepriklausomybės, bet vis tiek tai nepaprastai gražu! Juk šito vaizdo neverta nė lyginti su mūsų dabartinėmis čionykštėmis uniformėm, — be kardų, be jokių auksinių perpečių, be carinių antpečių, be prezidentinių krūtinės juostų ir žvaigždžių, tik su vienu kitu blizgančiu guzikėliu kelnėms prilaikyti... Ak, kad nors žvangančius pentinus būtume prie snikerių prisi-taisę! Bet ir to nesugalvojom. O tikri mūsų pulkininkai ir generolai iškeliavo Amžinybėn net ir visai be jokių uniformų. Ne, šitai nieko gero nesulauksime ir nieko nelaimėsime...

ISIDĖMETINOS
PASTABOS
PRADEANTIEMS
GALVOTI

• Filosofas yra asmuo, kuris kalba apie tai, ko dar patsai nesupranta, ir stengiasi (Nukelta į 8 psl.)

DLK Vytauto Gvardijos pėstininkų pulkas.

PRO MELYNUS AKINIUS...

(Atkelta iš 7 psl.)

giasi sudaryti įspūdį, kad tai jūsų kaltė.

- Ne balsavimas, o balsų skaičiavimas liudija tikrą demokratinę santvarką.

- Juokas visada yra girdimas daug toliau negu verksmas.

- Ne svajonės apie pasakų karalaučius ir būsimą šeimyninę laimę, o tikrai kiklikas yra pirmas ir tikras moters subrendimo ženklas.

NE VISIEMS TAIP GERAJ SEKASI

Žinomas keliautojas, kelionių agentūros savininkas, ekskursijų į ok. Lietuvą organizatorius ir "Naujienų" mecenatas Valteris Raskas-Rasčiauskas "Gimta j a m e krašte" (VIII. 14) labai nuoširdžiai ir nieko neslėpdamas pasipasakoja savo biografijos dalį ir savo turistinio biznio istoriją.

Ten mes sužinojome, kad šio pokario metais jis buvęs antras po Antano Bimbos Amerikos lietuvis, kuris aplankė Lietuvą. Pasakui jis Lietuvon nuvežęs net kelis šimtus turistinių grupių, — po 30 ir daugiau žmonių kiekvienoje. Tą veiklą įvertindama, Maskvos užsienio turizmo vadovybė surengė jam viešą priėmimą ir apdovanojo jį garbės diplomu. O čia dėl to — ne kartą nuo akmenų išbyrėjo jo rezidencijos langai ir namo sienos buvo aptepliotos degutu.

Bet, jo žodžiais, — "dabar to nėra".

O gal jis galėtų pasakyti ir mums tą paslaptį, kodėl jam "dabar to nėra"? Be to, jis ir "Naujienose" iki šiol dar niekad nebuvo prakeiktas dėl šitokio "baisaus bendradarbiavimo su priešu ir nusidėjimo drausmei". Juk yra ir daugiau norinčių, kad "to nebūtų", o jiems dar vis tiek yra ir būna.

MUMS RAŠO

UŽMIRŠTIS AR KITA PRIEZASTIS?

Neseniai Lietuvoje miręs rašytojas Juozas Grušas, laikraštyje "Literatūra ir Menas" kalbėdamas apie save, tarp kitko sako:

"Ir štai karas. Išvažiavau į Jonuškę. Tai buvo išsigelbėjimas: jei būčiau likęs Kaune, tikriausiai nebūčiau išgyvenęs. Okupacinė valdžia terorizavo, vertė rašyti ne tą, ką norėjau".

Kadangi garbingas kūrėjas gilioje senatvėje gal jau ir užmiršo, kas kada buvo, tai šiuos jo žodžius norėčiau tik patikslinti.

J. Grušas išvažiavo į Joniškį tuoj pat, kai sovietai

PASIMOKYKIME IŠ LENKŲ...

Ne dešimtmečius, bet šimtmečius laukėme TIKRO Lietuvos šventojo, nors nedokumentuotų ir neręgtų kankinių galėtume priskaityti šimtus, o gal ir tūkstančius. Iškilmingai atšventėme šv. Kazimiero (Sviety Kazimierz) jubiliejų. Kaip skęstantys už šiaurdo griebėmės, bandydami patys save įtikinti, kad tai Lietuvos šventasis. Rašėme dramas, operas ir eilėraščius, jo vardu vadiname lietuviškas mokyklas ir parapijas, nors esu tikra, kad Vatikano archyvuose tokio šventojo, kaip "Kazimieras" nėra, o tik "Kazimierz". Aišku, prieš kelis šimtmečius, kai Lenkija ir Lietuva buvo surištos nemeltais Liublino unijos saitais, tokie reiškiniai neturėtų mus stebinti, todėl tada ir vardas turėjo būti rašomas lenkiškai. Įsidėmėtina, kad Amerikoje dauguma lenkiškų tautinių parapijų yra vadinamos šv. Kazimiero vardu...

"Tėviškės žiburių" rugpiūčio 26 dienos laidoje Juozas Gailius savo straipsnyje rašo, kad š. m. birželio 30 d. Vatikano oficiozas "L'Osservatore Romano" praneša apie šv. Tėvo paskelbtą dekretą, liečiantį stebuklą, priskirtą Dievo tarnui "Giorgio MATULEWICZ", o šv. Petro bazilikoje dalinamuose paveikslėliuose jau rašoma "JERZY MATULEWICZ"... Nemokančiam lenkų kalbos, sunku būtų susiorientuoti, kad "Jerzy Matulewicz" yra ne kas kitas, kaip JURGIS MATULAITIS!

Kažkodėl Juozas Gailius savo straipsnyje pabrėžia, kad "atėjo laikas galutinai išsiaiškinti su Lenkijos hierarchija". Kodėl ne su pačiu Vatikanu? Skaitant būsimo palaimintojo Jurgio Matulaičio biografiją aiškėja, kad jis, kaip ir didelė dauguma mūsų inteligentijos, mokėsi, studijavo, gydėsi ir savo apaštališką darbą dirbo tiek Lietuvoje, tiek Rusijoje, Vokietijoje ir Šveicarijoje, bet gimė ir mirė Lietuvoje. Iš straipsnio galima spręsti, kad palaimintojo bylai reikalingą dokumentaciją Vatikanui

okupavo Lietuvą, o vokiečių okupacijos metu daugiausia laiko praleido Kaune. Be to, vokiečių okupacinė valdžia jokį rašytoją nevertė ką nors rašyti, neprašė net ir girti Hitlerį. Ji būtų labiau džiaugusis, jei visas lietuvių kultūrinis gyvenimas būtų užgesęs ir liktų tik mokyklos būsimiems nacių dvarų ir fabričių darbininkams paruošti.

Okupacijos laikų
kaunietis

patiekė lenkų kunigai. Čia tenka stebėtis, kodėl taip yra. Juk Lietuvoje dar turime dvasiškiją, kuri palaiko santykius su Vatikanu, ten lankosi ir yra Lietuvos Bažnyčios provincijos teisėti atstovai. Nejaugi ir toliau Vatikane nenorima pripažinti Lietuvos Bažnyčios autonomijos, pasiremiant istorišku faktu, kad krikščionybė į Lietuvą atėjo lenkų dėka. Juk visais laikais plačiame pasaulyje misijonieriai skelbia "Gerąją Naujieną", bet niekur nedrįsta, tikėjimo vardan, reikalauti atsisakyti savosios tautos, kultūros ar kalbos, išskyrus lenkus.

Turime tuo reikalu kuo skubiausiai kreiptis į Vatikaną, bet kas tai padarys? Mūsų laisvojo pasaulio dvasiškija iki šiol neparodė drąsos ar iniciatyvos ginti lietuviškus reikalus, nors Vatikano aukštuose sluoksniuose turime pakankamai aukštas pozicijas užimančių dvasininkų, o Stasys Lozraitis taip pat eina Lietuvos atstovo prie šventojo Sosto pareigas. Minėtas dienraštis yra viešas spaudos leidinys, tik nežinia, ar jo redaktoriai susilauks lietuvių protestų ir reikalavimų atitaisyti minėto kandidato į palaimintuosius vardą ir pavardę. Galima dalykas, kad Vatikanas į tokius laiškus nekreips dėmesio, bet mes negalime ilgiau tylėti, mums vis dar primetant Liublino unijos nelaimuosius padarinius, per Bažnyčią lenkinant Lietuvos dvasiškiją (Vilniaus arkivyskupijos klausimas), lietuvių tikinčiuosius už savo tėvynės ribų (Seinai, Gardinas) ir jau kėsinantį į laisvojo pasaulio lietuvių mases. Neturime be kovos pasiduoti klastojimams ir lenkinimo užmačioms. Nejaugi, Jurgio Matulaičio bylai sėkmingai nugalėjus kliūtis ir jį paskelbus šventuoju, pasitenkinsime, kad jis visiems amžiams būtų archyvuose ir maldaknygėse įrašytas kaip "Jerzy" ar "Georgio" "MATULEWICZ"?

Vis dar gyvename baudžiavos dvasioje, bijodami paliesti bet kurį autoritetą, nuolankiai priimdami visas skriaudas, nusilenkdami dėkojame už "palankumą". (Kaip būtų gera šį žodį išbraukti iš mūsų žodyno!). O vistiek turėtume pasimokyti iš pačių lenkų, kurie išnaudoja visas pozicijas savo tikslams ir nėra nei pačių lenkų, nei lenkų-katalikų kritikuojami ar smerkami. Ir mūsų dvasiškija, sekama jų pavyzdžiu, nusipelnę sau didelės pagarbos ir dėkingumo, jei pagaliau prabiltų kaip Lietuvos vaikai, taip į dienos įvykius reaguodami, kaip

lenkai: gindami Lietuvą ir jos garbę bei interesus.

Spaudoje dažnai kreipiamasi į planuojamo krikščionybės jubiliejaus rengėjų komitetą su įvairiais klausimais ir prašymais, jų tarpe ir paaiškinimo dėl visiškai netinkamos jubiliejaus datos (išvežimų sukaktis), bet visuomenė, iš kurios yra reikalaujama ir piniginė, ir moralinė parama, nesusilaukio jokio atsakymo. Šį kartą vistiek to komiteto laukia pats svarbiausias uždavinys: tai vysk. Jurgio Matulaičio vardo atitaisymas tiek viešai, tiek visuose jo bylą liečiančiuose dokumentuose ir archyvinėje medžiagoje. Apie tai spauda privalo būti informuojama ir pranešama apie rezultatus, jei tokių galima tikėtis. Užtenka tylos ir nieko neveikimo, pasitenkinant tik "organizavimu" ir lėšų telkimu. Įsivaizduoju, koks smūgis būtų į Romą suplaukusiems lietuviams maldininkams patyrus, kad Lietuvos krikščionybės jubiliejaus proga paskelbtas palaimintasis yra "Jerzy Matulewicz". Gal reikia ir lenkų kalbos nemokančius lietuvius tos kalbos pamokyti, ypatingai mūsų jaunimą, kad vėliau nereikėtų aiškinti, jog "Jerzy" yra "Jurgis", o "Matulewicz" yra "Matulaitis". Galimas dalykas, kad Romoje specialiai lietuviams jubiliejaus proga atspausdinti lapeliai ir brošiūros jo vardą turės teisingai įrašytą, bet tai dar nėra įrodymas, kad tokiu vardu yra sudaryta doku-

mentacija. Todėl tiems, kurie tuo reikalu kreipsis į Vatikaną (reikia tikėtis, kad tokių atsiras) patariama nepasitenkinti "palankumu" ir pokalbiais, bet reikalauti notarizuotų bylos ir archyvinių dokumentų nuorašų, kuriuose būtų visiems amžiams įrašytas LIETUVIŠKAS Jurgio Matulaičio vardas.

Pasimokykime iš lenkų patriotizmo, kuris nepripažįsta jokių kompromisų. O tie, kurie kreipiasi į mūsų visuomenę su prašymais remti jų darbus, retkarčiais turi konkrečiai veiksmu įrodyti, kad laisvojo pasaulio lietuviai jaustųsi įpareigoti tuos darbus remti.

Juozo Gailiaus, su lietuviška pavarde Italijos piliečio, pasipiktinimą ir kartėlį sunku perduoti, jo straipsnio necituoju pažodžiui. Reikia turėti viltį, kad tuo reikalu galintys ką nors pradėti veikti asmenys pakartotinai jo straipsnį perskaitys. Laukiame darbų ir informacijos, o mes ir toliau savo bažnyčiose per sekmadienines Mišias melsimės: "...kad Jurgis Matulaitis būtų paskelbtas šventuoju, meldžiam Tavęs, Viešpatie", o ne "Jerzy Matulewicz".

Aurelija Balašaitienė

• PERKANT IR PARDUODANT NAMUS prašome kreiptis į ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

CARPENTER
Experienced in all phases of home remodeling. Must own truck and tools. Please call
BILL (9-5)
(215) 329-7606 (31-45)

DOVANŲ PARDUOTUVĖ

PATRIA

2646 West 71st Street,
Chicago, Ill. 60629

Gintarai, tautodailė, laikrodžiai, brangenybės, TV, elektronika, pardavimas ir taisymas. Taip pat didelis pasirinkimas prekių siuntimui į Lietuvą. Galima gauti spalvotas video juostas iš VII Tautinių šokių šventės.

Savininkai Fr. ir A. Šlutai,
telefonas (312) 778-2100

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

DETROITO LIETUVIAI

Antanas Grinius

ATŠVĘSTA TAUTOS ŠVENTĖ

Pagrindinis Tautos šventės minėjimas įvyko rugsėjo 7 d. Dievo Apvaizdos parapijos Kultūros centre. Jonas Urbonas, buvęs Lietuvos Bendruomenės Detroito apylinkės pirmininkas, pasveikino atvykusius į minėjimą svečius ir pakvietė atsistojimu pagerbti į salę įnešamas Lietuvos ir Amerikos vėliavas. Tylos minute prisiminti mirusieji. Lietuvos himną giedojo visi, o Amerikos Pranas Zaranka ir keletas.

Jonas Urbonas pristatė atvykusį iš Washingtono Liną Kojelį ir pakvietė tarti žodį. Linas Kojelis savo žodyje paminėjo savo jaunąsias dienas ir kaip jis įsivaizdavo Dangų ir Dievą. Jis žinojo, kad aukštai yra Dangus, o Danguje gyvena Dievas. Tačiau jam skrendant lėktuvu virš debesų, jis to Dievo nematė. Tačiau jis tiki Dievą ir tą mato iš gamtos reiškinių; po šalios žiemos ateina pavasaris arba gimsta kūdikis. Toliau jis pasakė, tur būt mažai yra tokių žmonių, kurie tikėtų, kad Lietuva vėl bus laisva. Rusija yra didelė ir turi galingą armiją ir kas ją galėtų nugalėti? O ateis laikas, kad bus išlaisvinta visa Europa ir tuo pačiu ir Lietuva. Rašoma ir kalbama apie okupuotą Afganistaną, o niekas nekalba apie Pabaltijos tautas — Estiją, Latviją ir Lietuvą. Jos irgi okupuotos, taip kaip ir Afganistanas. Kronika ir Aušra leidžiami okupuotoje Lietuvoje rodo, kad mūsų Tauta dar gyva ir siekia laisvės. Paminėjo Amerikos Balsą ir Laisvės radiją, kuriuos remia Amerikos prezidentas ir jie atlieka labai didelį darbą — skleidžia žinias po visą pasaulį. Jo pasakymu visi turime siekti vieno tikslo ir jam dirbti, o nekalbėti bendrybėmis!

Jonas Urbonas padėkojo Linui Kojeliui už tartą žodį ir tolimesnei programai vesti pakvietė naują Lietuvos Bendruomenės Detroito apylinkės pirmininkę Nijolę Zewinder, kuri perėmus pareigas padėkojo Jonui

Urbonui už gerai atliktas pareigas įteikė jam dovaną lentelę su įrašu.

Meninėje dalyje Audronė Mingėlaitė pianinu paskambino porą dalykų, o Rima Idzelytė padeklamavo eilėraštį.

Tautos šventės minėjime dalyvavo atvykęs iš Grand Rapids PLB pirmininkas Vytautas Kamantas su žmona ir Respublikonų Michigan valstijos atstovas ir gausiai žmonių. Tenka paminėti, kad Dievo Apvaizdos bažnyčioje 10:30 buvo atlaikytos šv. Mišios ir pasakytas prasmingas pamokslas ir prieš Mišias pakeltos parapijos kieme Amerikos ir Lietuvos vėliavos.

Taip pat 10:30 val. šv. Antano parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos už gyvus ir mirusius laisvės kovotojus mišios ir kun. Alfonsas Babonas pasakė Tautos šventei pritaikinta turinimą pamokslą.

ST. BUTKAUS KUOPOS SUSIRINKIMAS

Rugpiučio 10 d. metinis susirinkimas įvyko S. ir A. Vasiulių gražioje sodyboje. Atidarė ir pravedė kuopos pirm. Vincas Tamošiūnas, sekretoriavo Lidija Mingėlienė. Tylos minute pagerbti mirę kuopos šauliai: Marija Sims, Anelė Atkočaitienė, Bronius Tatarūnas, Juozas Janulevičius, Antanas Mikalkėnas ir Stasė Miltakienė.

Valdybos pranešimus padarė: pirmininkas Vincas Tamošiūnas, išdininkas Ma-

ALT S-gos, Detroito skyriaus valdybos nariai su svečių centro valdybos pirm. dr. Leonu Kriaučeliūnu. Iš kairės: Romas Macionis — išd., Vincas Tamošiūnas vicepirm., dr. Leonas Kriaučeliūnas, Albertas Misiūnas — skyriaus pirm. ir Eduardas Milkus sekr. Trūksta valdybos nario Algirdo Vaitiekaičio.

tas Baukys, šaudymo sporto vadovas Jonas Šostokas, Tremties Trimito redaktorė Stefanija Kaunelienė ir Vasario 16' gimnazijos būrelių vadovas Kazys Sragauskas. Revizijos komisijos aktą perskaitė Jonas Bartkus. Susirinkimas stambiai sumą paskyrė Kultūriniam reikalams. Po susirinkimo turėjome skaniai paruoštus pietus, kurių visas išlaidas apmokėjo kuopos šauliai Danutė ir Leonas Petroniai.

Susirinkime ir pietuose dalyvavo apie 50 šaulių bei svečių.

ŠVYTURIO KUOPOS VALDYBOS POSĖDIS

Rugsėjo 6 d. kuopos valdybos nariai suvažiavo į Pilėnų stovyklą posėdžiui.

Pirm. Bronius Valiukė-

kėnas padėkojo moterų vadovei ir jai talkinusioms už skaniai paruoštus pietus. Paskaičius darbotvarkę susikaupimo minute buvo pagerbti mirę kuopos šauliai: dr. Alfonsas Pakalnis, Juozas Kirvelaitis, mjr. Kazimieras Daugvydas, Bronius Zakarka ir Sigitas Žebraitis.

Kuopos išdininkas Romas Macionis apibūdino kuopos finansinį stovį. Stovis ir geras ir kuopa finansiniai stipri.

Pirmininkas nusiskundė, kad kuopa gauna daug laiškų prašant aukų.

Spalio 5 d. įvyks Pilėnų stovyklos uždarymas, o gruodžio 21 d. šv. Antano parapijos salėje bendros Kūčios.

Spaudai paremti paskirta: Kariui, Dirvai ir Draugui po 50 dol. ir radijo valandėlėms po 25 dol. (L. Balsas ir L. Melodijos).

Posėdį sklandžiai pravedė kuopos pirmininkas Bronius Valiukėnas, sekretoriavo Romas Macionis, dalyvavo: Mykolas Abarius, Albinas Grigaitis, Salomėja Grigaitienė, Antanas Šiurkus, Algis Macionis, Balys Telyčėnas, Stefanija Telyčėnienė, Onutė Selenienė, Sofija Sirutienė, Albertas Misiūnas ir spaudai atstovavo Antanas Grinius.

SIDABRINĖ SUKAKTIS

Rugsėjo 21 d. 10:30 val. šv. Antano parapijos bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už mirusius šiuos Detroito skyriaus žurnalistus: Karolį Balį, Joną Gaižutį, prel. Leonardą Gižinską, Petrą Janušką, Vladą Ill. 60620. Spaudė M. Mormingėlą, Viktorą Perminą, Vladą Selenį Mariją Sims, Praną Turūtą, Ropolą Valatką ir Alfonsą Žiedą.

12 val. parapijos salėje LŽS Detroito skyriaus pirmininko Vytauto Kutkaus skyriaus veiklos apžvalga, 120 psl. Išleido savaitraštis Tėviškės žiburiai Kana-

doje. • **"Lietuvių Balsas"**, Amerikos Lietuvių Radijo klubo radijo valandėlė, pasipildė jaunais pranešėjais, kurie savo gražia lietuvių kalba sekmadieniais iš radijo stoties WCAR-AM bangą 1090 rytais 8:15-9:00 val. pakaitomis pranešinėja žinias. Vida Gogelytė, pranešinėja nuo seniau, o naujai įsijungusieji: Paulius Jankus, Alma Lelytė, Linas Orentas ir Rasa Veselkaitė.

• **"Lietuvių Balsas"**, Amerikos Lietuvių Radijo klubo radijo valandėlė, pasipildė jaunais pranešėjais, kurie savo gražia lietuvių kalba sekmadieniais iš radijo stoties WCAR-AM bangą 1090 rytais 8:15-9:00 val. pakaitomis pranešinėja žinias. Vida Gogelytė, pranešinėja nuo seniau, o naujai įsijungusieji: Paulius Jankus, Alma Lelytė, Linas Orentas ir Rasa Veselkaitė.

• **Jonas Gutauskas. TIKIU GYVENIMĄ — NE MIRTĮ.** Eilėraščiai. Viršelis ir iliustracijos Editos Nazaraitės. 96 psl. minkštais viršeliais. Spausdino Tėviškės žiburiai Anapilyje, Kana-doje.

• **AUŠRA.** 1982 m. birželis — 1983 m. vasaris. Tai septintas tomas Lietuvos pogrindyje leidžiamo žurnalo rinkinys. Išleido Akademinės Skautijos leidykla 8913 So. Leavit St. Chicago, Ill. 60620. Spaudė M. Mormingėlą, Viktorą Perminą, Vladą Selenį Mariją Sims, Praną Turūtą, Ropolą Valatką ir Alfonsą Žiedą.

• **Antanas Maceina. IŠ LAISVINIMO TEOLOGIJOS.** Visuomeninio. Bažnyčios išipareigojimo pavojai. 120 psl. Išleido savaitraštis Tėviškės žiburiai Kana-doje.

Pirmą kartą atvykusios į Mokytojų studijų savaitę, įvykusią rugpiučio 17-24 d. d. Iš kairės: I. Smieliauskienė, R. Kučienė, V. Sparkytė, R. Jautokienė, N. Mazeliauskienė, G. Eidukaitė ir D. Eidukienė.

Mokytojų studijų savaitės dalyviai Dainavoje.

V. Kučo nuotr.

BOSTONO LIETUVIAI

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Martyno Jankaus šaulių kuopa Juozo Stašaičio vadovaujama, rugsėjo 7 d. su-ruošė Tautos šventės minėjimą, kurio pirmoji dalis atlikta Laisvės Varpo radijo programos laidoje, o antroji — iškilmingu susirinkimu salėje po šv. Kazimiero bažnyčia tuoj po 10 val. šv. Mišių.

Laisvės Varpo laidoje specialią programą paruošė tos programos vedėjas Petras Viščinis. Savo kalboje jis pabrėžė, kad Tautos šventės tikslas — rišti garbingą mūsų tautos praeitį su varginga dabartimi ir reikalu kovoti dėl šviesesnės ateities. Šia prasme Vytautas Didysis — didelė inspiracija ne tik ankstyvesnėse kovose dėl Lietuvos laisvės ir tautiniame mūsų atgimime, bet taip pat dabartinėse pastangose išlaikyti gyvą tautą ir iškovoti jai išplėstą laisvę. Jo kalba palydėta Margirio arija iš Vytauto Klovos operos "Pilėnai", kurią atliko sol. J. Stasiūnas su simfoniniu orkestru.

Iškilmingą susirinkimą atidarė ir pravėdė Martyno Jankaus šaulių kuopos pirmininkas Juozas Stašaitis, pakvietęs kleboną kun. Petrą šakalį sukalbėti maldą, atidavęs pagarbą visų dalyvių atsistojimu ir susikaupimu žuvusiems ir žusiantiems, pakvietęs kalbėtoju Laisvės Varpo vedėją Petrą Viščinį, kuris aiškino reikalą minėti Rugsėjo 8-tąją, kaip Tautos šventę, nurodė skirtumus tarp jos ir Vasario 16-sios, pabrėždamas, kad pirmoji yra atstatytos Lietuvos valstybės simbolis, o antroji siekia

tautos sujungimo ir išlaidymo.

Jungdamasis prie kalbėtojo pareikštų taiklių ir aktualių minčių, klebonas kun. Petras šakalys ragino visus mokyti savo vaikus lietuvių kalbos, visų kitų lietuviškų dalykų o svarbiausia — meilės Lietuvai.

Iškilmingame susirinkime kuopos pirmininkas Juozas Stašaitis ir sekretorė Stasė Gofensienė įteikė šaulių žvaigždės ordiną Bronei Martišienei, o šaulių žvaigždės medalius — Albinai Baškauskienei ir Antanui Jurkštui.

Iškilmingas susirinkimas baigtas Tautos himnu, po kurio buvo kavutė su užkandžiais.

LAISVĖS VARPO 54-SIS KONCERTAS

Spalio 19 d. 3 val. po pietų So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos salėje rengiamas koncertas išsiskirs iš kitų tuo, kad jame programą atliks profesionali menininkai: smuikininkai Dana Pomarancaitė ir jos vyras Jurius Mazurkevičius. Dabar abudu jie yra muzikos profesoriai Bostono muzikos kolegijose. Koncerte jie atliks pasaulinių kompozitorių ir lietuvių kūrėjų darbus. Kiekvienas jų gros solo su pianino akompanimentu ar be jo, o taip pat abudu atliks duetus.

Tiek dėl koncerto programos atlikėjų, tiek dėl koncerto organizatoriaus susidomėjimas koncertu auga. Net iš tolimesnių vietovių lietuviai žada atvykti į jį. Tai bus reto lygio koncertas programos atlikėjų ir publikos požiūriu.

Koncerto proga leidžia-

ma koncerto programos knygutė, kurioje bus paskelbti gauti sveikinimai, skelbimai, o taip pat įrašyti pagal aukos dydį koncerto garbės rėmėjai, rėmėjai ir talkininkai. Jau daug organizacijų ir asmenų įsijungė į koncerto rengimą.

CLEVELANDO PARENGIMAI

• RUGSĖJO 21 D. 11:45 val. pranešimas OSI reikalu ir bus rodomas filmas Dievo Motinos parapijos salėje.

• RUGSĖJO 28 D. BALFo gegužinė prie ežero.

• SPALIO 4 D. sol. Davos Mongirdaitės koncertas ir Balio Gaidžiūno naujos knygos sutiktuves Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

• SPALIO 5 D. SLA 136 kuopos gegužinė Gaižučių sodijoje — 20230 Miller Ave. Pradžia 1 val. p. p.

• SPALIO 18 D. Pabaltiečių vakaras. Rengia Amerikos Lietuvių Taryba su estais ir latviais.

• SPALIO 18 D. Ohio Lietuvių gydytojų draugijos 30 metų sukakties metinis suvažiavimas ir balius.

• SPALIO 19 D. Literatūrinė popietė Lietuvių Namų salėje. Rengia Clevelando skautininkų draugovė.

• SPALIO 25 D. Žalgirio šaulių kuopos rudens balius Lietuvių Namuose.

• LAPKRIČIO 8 D. — Lietuvių namų ir klubo premijos balius Lietuvių namų salėje.

• LAPKRIČIO 16 D. Šv. Jurgio parapijos tradicinis "kalakutų" festivalis.

• LAPKRIČIO 22 D. kariuomenės šventės minėjimas. Rengia Ramovė Clevelando skyrius.

• GRUODŽIO 6-7 D. D. Lietuvių Dienos Clevelande. Atvyksta Dainavos ansamblis iš Chicago ir suvaidins "Lietuviškas vestuves".

• PATRIA prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

\$1 INSTANT CELEBRATION

WIN UP TO **\$50,000** INSTANTLY!

OHIO LOTTERY

GRAND PRIZE DRAWING FOR **\$100,000**

Ohio's new Instant Celebration game!
4,076,770 TOTAL CHANCES TO WIN!
2,826,710 CHANCES TO WIN CASH!
WIN INSTANTLY, FROM \$2 TO \$50,000.

1986 M. KELIONĖS Į LIETUVĄ

15 DIENŲ KELIONĖS, 10 DIENŲ LIETUVOJ

15 DIENŲ — LIETUVA IR SUOMIJA

Kellonė 101: Rankdarbių paroda. Spalio 1 - spalio 15 — \$1,599.

Kellonė 126: Naujų Metų sutikimas. Gruodžio 26 - sausio 9 — \$1,499. Vilnių 10 dienų, Kaune 2, Helsinky 2. Finnair iš JFK.

15 DIENŲ — LIETUVA, RUSIJA IR SUOMIJA

Kellonė 929: rugsėjo 29 — spalio 13 — \$1,599. Maskvoj 2 dienos, Vilniuje 7, Leningrade 2, Helsinky 2, Finnair iš JFK.

Dėl brošiūros ir daugiau informacijos kreiptis:

BALTIC TOURS

293 AUBURN ST.

NEWTON, MA 02166

(617) 965-8080 arba (617) 969-1190

BALTIC TOURS tvarko:

giminių iškviatimo dokumentus
nuperkam automobilius, kooperatinius butus ir kitas
dovanas gliminėm Lietuvoje
tarpininkaujam palikimų sutvarkyme

PUIKIAUSIUS KAILIUS RASITE

Chicagoje pas vienintelį lietuvių kailininką

NORMANĄ BURŠTEINĄ

185 N. WABASH AVE. CHICAGO, ILL. 60601

Tel. krutuovės (312) 263-5826; namų (312) 677-8489.

MATAS REALTORS

505 EAST 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
(216) 486-2530

RITA MATAS — Broker — G.R.I. — C.R.A.
Adv. VYTAS MATAS — teisinis patarėjas

JONAS DUNDURAS, adv. RAMON FOLTZ,
ROMA MAJOROVAS, ALGIS MATAS, PETRAS
MATAS, PATRICIA SAJOVEC, DALIA
ŠIRVAITIS, adv. HOWARD TURNER.

SVARBUS PRANEŠIMAS

American for Due Process susukta video-juostelė užvardinta **Soviet Testimony in North American Courts** bus rodoma sekmdienį, rugsėjo 21 d. 11:45 val. ryto Dievo Motinos parapijos patalpose. Juostelė apibudina Maskvos sutartį su OSI. Bus matyti ir ištraukos iš OSI apklausų

Lietuvoje, Latvijoje ir Ukrainoje.

Ši juostelė buvo plačiai rodoma Kanados parlamentaram ir spaudai. Ukrainiečiai ją įteikė teisėjui J. Deschenes, kurio vadovaujama komisija šiuo metu sprendžia ar steigti panašią į OSI įstaigą Kanadoje. JAV-bėse juostelė buvo rodoma Kon-

greso štabo nariams ir taip pat spaudai. Įvairios grupės yra išigyjusios juostelę ir rodo ją savo etninių visuomenių tarpe supažindinti ją su OSI naudojamom priemonėm prieš pabėgėlius.

Juostelė buvo susukta Americans for Due Process kartu su Kanados ukrainiečiais. Ji yra 15 minučių ilgio ir buvo profesionaliai paruošta, suredaguota ir nufilmuota.

Adv. Povilas Žumbakis, plačiai žinomas aktyvistas OSI reikaluose, atvyksta iš Chicagos su bendra apžvalga OSI akcijos ir jos pasekmių. **Rasa Razgaitienė**, American for Due Process koordinatorė iš New Yorko, suteiks vėliausias žinias iš OSI vedamų bylų. Šie du prelegentai yra gerai pažįstami lietuvių visuomenei už savo drąsą, energiją ir ryžtingumą

Atsilankiusiems bus proga statyti prelegentams klausimus. Taip pat, ten vietoje bus galima įsigyti adv. Žumbakio knygą **Soviet Evidence in North American Courts** arba ją užsakyti kam kitam.

Clevelando ir apylinkių lietuviai kviečiami kuo greičiau šiam pristatyme dalyvauti. Tema yra opi ir artėjanti deportacijų krizė jau ruošiasi paliesti ir pirmuosius lietuvius. Prista-

tymą rengia LB-nės Clevelando apylinkės valdyba ir ALTos Clevelando skyrius. (al)

KONCERTAS IR KNYGOS SUTIKTUVĖS

Solistės Daivos Mongirdaitės koncertas ir Balio Gaidžiūno knygos "Saulėtos ir rūsčios dienos" sutiktuvės įvyks š. m. spalio 4 d., šeštadienį, Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

Daiva Mongirdaitė, pianu palydint Kristinai Kuprevičiūtei, atliks pilną dviejų dalių koncertą.

Koncerto viduryje, vietoj pertraukos, iš naujos knygos bus skaitomi trys eilėraščiai.

Po koncerto kavinėje, prie vaišių stalų, bus kiek plačiau prisiminta naujoji knyga. Bilietai į koncertą ir knygos sutiktuves bus pradėti pardavinėti rugsėjo pradžioje. Jų kaina, kad galėtų dalyvauti daugiau svečių, po 5, 4 ir 3 dol. Visos vietos numeruotos.

• Šv. Jurgio parapijos komitetas praneša, kad ateinančių metų sausio mėn. 25 dieną yra rengiama palaimintojo vysk. Jurgio Matulaičio 60 metų mirties mi-

nėjimo akademija, kurioje dalyvaus vysk. P. Baltakis. Po iškilmingų pamaldų rengiama speciali programa su vyskupo P. Baltakio kalba.

PAPILDOMAS SĄRAŠAS

Trisdešimties stovyklavimo metų sukakties proga Clevelando lietuvių aukotojų papildomas sąrašas.

100 dol. — Dr. J. ir B. Skrinskai.

Po 50 dol. — J. Balbata, A. ir dr. I. Jasiai, K. O. Kaliai.

Po 25 dol. — V. ir T. Degučiai, J. ir S. Vyšnioniai.

20 dol. — J. ir G. Čyvai.

Dainavos Globos Komitetas Clevelande

ATITAIŠYMAS

LKVS Ramovės centro valdybos užuojautoje Stasiui Mačiui (Dirva Nr. 35) valdybos sąstata atspausdinta A. Karosas. Turėjo būti A. Karsokas. Atsiprašome.

• PERKANT IR PARODUODANT NAMUS prašome kreiptis į ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

A. A.

JUSTINUI MAČIUI

Lietuvoje mirus, brolių STASI, Žalgirio šaulių kuopos narį, brolius ir seseris bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

Žalgirio šaulių Kuopa

Superior Savings
ASSOCIATION

**MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ
SANTAUPŲ INDĖLIUS**

Kiekviena santaupų sąskaita apdrausta iki
\$ 100,000.00

PASKOLOS TEIKIAMOS:

- namams pirkti,
 - rezidenciniams ir komerciniams pastatams statyti,
 - namų remontams,
 - kvalifikuotų studentų mokslui
- Smulkesnių informacijų dėl taupomųjų indėlių ir paskolų sąlygų teiraukitės

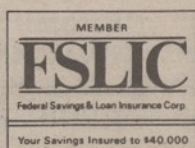
Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9:00 iki 4:00, penktadieniais 9:00 iki 6:00; šeštadieniais 9:00 iki 2:30.

Buy NOW

SALAMANDER SHOES

and save 50%

Our all-out- sale is now in progress!

SALAMANDER SHOE STORE

4164 Lorain Ave. Cleveland, O. 44113

Phone: 281-7003

Business Hours:

Monday, Wedn., Thursday: 9-4

Friday: 8-6

Saturday: 8-5

Closed on Tuesdays.

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

METINIS ALT SUAŽIAVIMAS

Amerikos Lietuvių Tarybos metinis suvažiavimas įvyks spalio 18 d. Lietuvių Tautiniuose Namuose, 6422 South Kedzie Ave., Chicagoje. Registracijos pradžia 8 val. 30 min. r. Suvažiavime apie mūsų pareigas pavergtos Lietuvos atžvilgiu kalbės dr. Kazys Ėringis, apie praktišką veiklą skyriuose referuos Juozas Jurkus. Išvakarėse Chicagoje ALT skyrius organizuoja ALT patalpose atstovams priėmimą.

VYKS Į VIENOS KONFERENCIJĄ

Australijos sistinėje Vienoje lapkričio pradžioje įvyksiančioje konferencijoje norima priminti pavergtos Lietuvos reikalus. Jungdamasi prie Vliko pastangų,

Amerikos Lietuvių Taryba savo posėdyje nutarė į konferenciją siųsti kun. Juozą Prunskį. Be jo, atstovaudami kitoms organizacijoms į tą konferenciją dar vyksta ALT valdybos nariai: dr. V. Dargis, M. Pranevičius, dr. Vl. Šimaitis. (ALT)

• Vija Bublytė, inž. Romo ir Ingridos Bublių duktė, pradėjusi studijuoti Loyalos universitete mediciną, nuvykusi gyventi į Chicago. užsiprenumeravo Dirvą. Sveikiname.

• Poetas Stasys Santvaras baigė versti B. Smetanos operą "Parduotoji nuotaka", kuri bus statoma Chicagos Lietuvių operos ateinantį pavasarį.

Skaitykit ir platinkit
D I R V Ą

Dr. Leonui ir Irenai Kriaučeliūnams lankantis ALT S-gos Detroito skyriaus susirinkime, buvo įteikta dovana Antaninos Jonynienės paveikslas. Nuotraukoje iš kairės: dr. L. Kriaučeliūnas, A. Jonynienė ir I. Kriaučeliūnaitė.

V. Misiūnaitės nuotr.

LIETUVIŲ ŠALPOS DRAUGIJOS "LAPDARA" SUSIRINKIMAS

Š. m. gegužės 10 d. Huettenfelde įvyko Draugijos metinis visuotinis narių susirinkimas.

Pirmininku pakviestas Andrius Šmitas, sekretore Zita Glemžienė. Dienotvarkę priėmus, sekė valdybos pranešimas. Jį padarė valdybos pirmininkas Jonas Glemža. Draugijos darbai ėjo įprastu keliu. Toliau sekė revizijos komisijos pranešimas. Jį perskaitė komisijos pirmininkas Tėvas A. Bernatonis, O.F.M. Susirinkimas balansą ir apyskaitą priėmė.

Prie darbotvarkės punkto valdybos rinkimai, pirm. J. Glemža paprašė balso ir pranešė, kad dėl nusilpusių akių toliau nebegali pirmininkauti ir Draugijos reikalų tvarkyti. Jis kalbėjo su nariais ir prašęs dr. J. Norkaitį pirmininkauti, o Draugijos reikalų vedimą sutikęs priimti A. Lipschis su pagalba jo žmonos Br. Lipschienės. Dr. J. Norkaitis pareiškė, kad jis sutinka pasilikti vicepirmininku, o pirmininko pareigų, dėl laiko stokos negali priimti. Po diskusijų pirmininkauti, be reikalų ir raštinės vedimo, sutiko Z. Glemžienė.

Susirinkimas buvusį 18 metų pirmininku J. Glemžą pagerbė, išrinkdamas jį Draugijos Garbės pirmininku.

Susirinkimo išrinkta valdyba pasiskirstė pareigomis:

Pirmininkė Zina Glemžienė, vicepirmininkas dr. Jonas Norkaitis, reikalų vedėjas ir išdininkas Armin Lischis, sekretorė Bronislava Lipschienė, nariai dr. Alina Veigel, Christina

Schereika ir Ričardas Tenzegolskis. Draugijos ir valdybos darbai laikomi garbės darbais.

Revizijos komisijon išrinkti: Tėvas Alfonsas Bernatonis, O.F.M. ir Alina Grinienė.

"Labdaros" raštinė perkeliama į Huettenfeld. Iki

formalumai bus užbaigti, prašoma naudoti seną banko sąskaitą: Labdara e. V. Konto Nr. 1185168 BLZ 60050101.

"Labdaros" Draugijos valdyba tikisi lietuvių visuomenės pasitikėjimo ir paramos kaip ja naudojasi per 18 metų.

A. + A.

JULIJAI ZOSTAUTIENEI

mirus, jos vyrą JONĄ ZOSTAUTĄ, dukterį

BEVERLY ir artimuosius nuoširdžiai už-

jaučiame.

Kazimiera ir Adolfas
Č a m p e s

A. A.

ELENAI GLEMŽAITEI-STAŠIENEI

mirus, užjaučiame dukrą PAJAUTĄ ir visą

GLEMŽŲ šeimą.

Kupiškėnai

Genovaitė ir Vytautas
P l u k a i

Santa Monica, Ca.

A. A.

BALIUI SAULIUI

mirus, žmonai MARIJAI, sūnams ir jų

šeimoms, ALT S-gos E. Chicagos narei

sesutei ELENAI NEMICKIENEI ir jos

šeimai reiškiame užuojautą

ALT S-gos E. Chicagos
S k y r i u s

A. A.

BALIUI SAULIUI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiame

žmonai MARIJAI, sesutei ELENAI ir

ROMUALDUI NEMICKAMS

Elena ir Kazimieras
P o c i a i

Tauriam lietuviui, mūsų šeimos artimam prieteliui

A. A.

ALGIRDUI GRYBAUSKUI

mirus, jo žmonai STEFANIJAI, sūnams: dr. VYTENIUI MD, dr. ARVYDUI, jo žmonai ir šeimai, svainei dr. ONAI MIRONAITEI bei kitiems Velionies artimiesiams, užuojautą reiškia ir skaumu dalinasi.

Valiukėnai

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
D I R V O S
PRENUMERATĄ